

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Της Κοκκώνη Αιμιλίας

Επιβλέπων Καθηγητής : Ατσαλάκης Γεώργιος

Χανιά Αύγουστος 2023

Αφιερώνεται στα αγαπημένα μου παιδιά

Γιάννη, Γεωργία & Μαριλού

Ευχαριστίες

Η εργασία αυτή αποτελεί την διπλωματική εργασία μου για την ολοκλήρωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διοίκηση Επιχειρήσεων – Master in Business Administration του Πολυτεχνείου Κρήτης με την επίβλεψη του καθηγητή κ. Ατσαλάκη Γεώργιο.

Θεωρώ υποχρέωση μου να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του προγράμματος γιατί οι γνώσεις που μας παρείχαν με εξόπλισαν με σπουδαία εφόδια απαραίτητα και ιδιαίτερα σημαντικά για την μετέπειτα επαγγελματική μου πορεία. Ήταν ιδιαίτερη τιμή για εμένα να μου εμπιστευτεί ο επιβλέπων καθηγητής μου κος Ατσαλάκης ένα τόσο ενδιαφέρον θέμα απόλυτα συνυφασμένο με τα επιστημονικά μου ενδιαφέροντα αλλά και την επαγγελματική μου πορεία.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου και τους γονείς μου που με στήριξαν ηθικά και μου πρόσφεραν αμέριστη συμπαράσταση και εμπιστοσύνη σε όλη την διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τα παιδιά μου που με την υπομονή και την αγάπη που μου δίνουν καθημερινά νιώθω ότι μπορώ να πετύχω τα πάντα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα μεταπτυχιακή εργασία θα γίνει μια προσπάθεια παρουσίασης των νέων σύγχρονων μεθόδων φορολογικού ελέγχου οι οποίες εφαρμόζονται πλέον ευρέως στην χώρα μας προκειμένου να προσδιοριστεί το πραγματικό φορολογητέο εισόδημα φυσικών προσώπων.

Οι τρεις αυτές μέθοδοι που εφαρμόζονται είναι η ανάλυση της καθαρής θέσης και της ρευστότητας του φορολογούμενου καθώς και το ύψος των τραπεζικών του καταθέσεων και δαπανών με τη χρήση μετρητών. Απώτερος στόχος των μεθόδων αυτών είναι ο εκσυγχρονισμός των φορολογικών ελέγχων, όπως επίσης ο εντοπισμός και η φορολόγηση εισοδημάτων που με τις ήδη υπάρχουσες μεθόδους ήταν αδύνατον να εντοπιστούν.

Μέσα από την έρευνα που ακολουθεί θα αναλυθούν οι Έμμεσες αυτές Τεχνικές Ελέγχου, ο τρόπος με τον οποίο επιλέγεται κάθε φορά μία από αυτές για να εφαρμοστεί στον έλεγχο των εισοδημάτων, όπως επίσης θα εξετάσουμε και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τον κάθε έλεγχο που διενεργείται και το ποσοστό που η εφαρμογή τους πλησιάζει κατά το μέγιστο στον εντοπισμό τυχόν αδήλωτων εισοδημάτων από τους φορολογούμενους.

Abstract

In this master thesis will attempt to make a presentation of the new modern methods of tax control, which are now widely applied in our country, in order to determine the actual taxable income.

These three methods are the analysis of the net position and the taxpayer as well as the amount of the bank deposits and expenses of the taxable person by using cash. The ultimate goal of these methods is the modernization of tax audits, as well as the identification and taxation of incomes that were impossible to identify with the existing methods.

Through the research that follows, these Indirect Control Techniques will be analyzed the way in which one of them is chosen each time to be applied to the control of incomes, as well as we will examine the results obtained from each control carried out and percentage that their application comes as possible to identifying any undeclared income from taxpayers.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα Πινάκων.....	7
1. Φόρος	8
1.1 Χαρακτηριστικά Φόρων.....	9
1.2 Βασικές Λειτουργίες φόρων.....	9
2. Διάκριση των φόρων	11
2.1 Πλεονεκτήματα & Μειονεκτήματα Άμεσης – Έμμεσης Φορολογίας.....	17
2.2 Άμεσοι vs Έμμεσων Φόρων.....	18
3. Ποιοι υπόκεινται σε φόρο.....	18
3.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ	19
4. Φοροδιαφυγή και Φορολογικός Έλεγχος.....	20
4.1 Έννοια της Φοροδιαφυγής.....	20
4.2 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ vs ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ	22
4.2 Αιτίες Φοροδιαφυγής	22
4.3 Συνέπειες της Φοροδιαφυγής	24
4.4 Μέτρα Αντιμετώπισης Φοροδιαφυγής	26
5. ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	29
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	29
5.2 Φορολογικοί Έλεγχοι	29
5.3 Είδη Φορολογικών Ελέγχων	30
5.4 Σκοπός Φορολογικού Ελέγχου.....	31
5.5 Όργανα διενέργειας φορολογικών ελέγχων	31
5.6 Επιλογή υποθέσεων για έλεγχο	33
5.7 Εντολή Διενέργειας Ελέγχου.....	33
6. Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου	34
6.1 Στόχοι Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου	34
6.2 Πότε χρησιμοποιούνται οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου	35
6.3 Είδη Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου	35
6.3.1 Τεχνική Ανάλυσης Ρευστότητας.....	37
6.3.2 Τεχνική Ανάλυσης Καθαρής Θέσης.....	40
6.3.3 Τεχνική των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (Bank deposits and cash expenditures method)	42
6.3.4 Τεχνική της Αρχής των Αναλογιών.....	44
6.3.5 Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών.....	45
6.4 Παράδειγμα Εφαρμογής Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου.....	47
6.4.1 Εισαγωγή.....	47

6.4.2 Προσδιορισμός Εισοδήματος Βάσει των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου	47
6.5 Επιλογή Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου.....	55
7.Συμπεράσματα.....	56
Βιβλιογραφία.....	58

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 1 Διάκριση Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου	36
Πίνακας 2 Πηγές και αναλώσεις κεφαλαίων/εσόδων	39
Πίνακας 3 Μέθοδος Καθαρής Θέσης.....	41
Πίνακας 4 Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε μετρητά	44
Πίνακας 5 Παράδειγμα εφαρμογής τεχνικής ανάλυσης ρευστότητας.....	48
Πίνακας 6 Παράδειγμα εφαρμογής τεχνικής καθαρής θέσης	51
Πίνακας 7 Παράδειγμα εφαρμογής τεχνικής καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά.....	53

1. Φόρος

Χρησιμοποιώντας την λέξη φόρος εννοούμε το χρηματικό ποσό που ο κάθε φορολογούμενος, φυσικό πρόσωπο ή νομικής μορφής εταιρεία οφείλει να καταβάλει στο κράτος. Είναι με άλλα λόγια καταβολές των πολιτών και των επιχειρήσεων προς το δημόσιο οι οποίες όμως δεν συνοδεύονται από παροχή κρατικών υπηρεσιών.

Το ποσό του φόρου που καλείται ο κάθε φορολογούμενος να καταβάλει προσδιορίζεται από τον φορολογικό συντελεστή, την φορολογική βάση του κάθε φορολογούμενου και της κατανάλωσης του. Με τον όρο φορολογικός συντελεστής εννοούμε το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε μονάδα της φορολογικής βάσης και εκφράζεται πάντα σε ποσοστό ενώ φορολογική βάση αποτελεί το εισόδημα, την περιουσία και τις δαπάνες τις οποίες πραγματοποιεί ο κάθε φορολογούμενος.

Οι φόροι που εισπράττονται από το κράτος ως επί το πλείστον χρησιμοποιούνται για να καλυφθούν δημόσιες δαπάνες και προκύπτουν από τα χρήματα που εισφέρουν οι πολίτες καθορισμένα από παράγοντες οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής φύσεως. Ο κάθε φόρος αποτελεί ένα εργαλείο μέσω του οποίου εξασφαλίζεται η δίκαιο κρατική κατανομή των δαπανών του δημοσίου στους φορολογούμενους του κράτους, οι οποίοι οφείλουν την καταβολή των εισφορών αυτών για την κάλυψη των δημοσίων αναγκών.

Με άλλα λόγια ο φόρος έχει αναγκαστική μορφή και αποτελεί παροχή των πολιτών προς το κράτος οριστικά και άνευ αποδόσεως με μοναδικό σκοπό την κάλυψη των υποχρεώσεων του κράτους. Έχει την μορφή αναγκαστικής εισφοράς και για τον λόγο αυτό η επιβολή του πραγματοποιείται με θεσπισμένους από την Βουλή μας νόμους.

Όμως στην σύγχρονη εποχή που διανύουμε ένας φόρος δεν έχει μοναδικό σκοπό την είσπραξη χρημάτων αλλά διακρίνεται και για σκοπούς κοινωνικού, πολιτικού και ηθικού χαρακτήρα.

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο υπόκειται σε εισοδηματικό φόρο βάσει των ακόλουθων εισοδηματικών πηγών :

- Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες και Συντάξεις
- Εισόδημα από Επιχειρηματικές δραστηριότητες
- Εισόδημα από Κεφαλαίο
- Εισόδημα Υπεραξίας που προκύπτει κατά την μεταβίβαση ακινήτου

1.1 Χαρακτηριστικά Φόρων

Για να υπάρχει η δυνατότητα από τον κοινωνικό σύνολο να χρησιμοποιεί δημόσια αγαθά δωρεάν καθώς και να καλύπτονται δημόσιες δαπάνες απαιτούνται πόροι τους οποίους το κράτος δεν διαθέτει είτε γιατί η περιουσία του είναι περιορισμένη είτε γιατί δεν διαθέτουν άλλους ίδιους πόρους.

Για την απόκτηση των πόρων αυτών χρησιμοποιούνται μέσα ορισμένα από τα οποία είναι μονομερή και έχουν συνήθως αναγκαστικό χαρακτήρα, δηλαδή συνεπάγονται παροχές των ιδιωτών προς το δημόσιο χωρίς ειδική αντιπαροχή του δημοσίου. Με άλλα λόγια οι φόροι παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Οι φόροι αποτελούν παροχή χρηματική με οριστικό χαρακτήρα για ιδιώτες, φυσικά και νομικά πρόσωπα προς το κράτος και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
- Οι φόροι προσδιορίζονται μονομερώς από την Δημόσια Αρχή και εισπράττονται με εξαναγκαστικά μέσα.
- Η παροχή των φόρων γίνεται άνευ ανταλλάγματος, δηλαδή δεν υπάρχει αντιπαροχή από το κράτος προς τον φορολογούμενο για το ποσό που κατέβαλλε ως φόρο για τον λόγο αυτό ο φόρος διαχωρίζεται από το ανταποδοτικό τέλος.
- Τέλος ο φόρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο άσκησης κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής του εκάστοτε κράτους και ολοκλήρωσης των κρατικών σκοπών του

1.2 Βασικές Λειτουργίες φόρων

Οι φόροι αποτελούν ένα μέσο αναγκαστικής είσπραξης πόρων προς τους δημόσιους φορείς, οι οποίοι μέσω αυτών χρηματοδοτούν τις δαπάνες τους και προσφέρουν δωρεάν υπηρεσίες προς τους πολίτες του.

Οι λειτουργίες τις οποίες ακολουθούν οι φόροι είναι οι εξής :

Η **ταμειευτική λειτουργία** των φόρων αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο οι φόροι λειτουργούν ως μέσο αναγκαστικής είσπραξης πόρων από φυσικά και νομικά πρόσωπα προς το δημόσιο. Αυτή η διαδικασία είναι ζωτικής σημασίας για τη χρηματοδότηση

των δαπανών του δημοσίου τομέα και την παροχή δωρεάν υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Οι φόροι προσφέρουν τη δυνατότητα συγκέντρωσης κεφαλαίων από την οικονομία της χώρας, εξασφαλίζοντας έτσι την ομαλή λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών όπως εκπαίδευση, υγεία, ασφάλιση και υποδομές. Οι πόροι που συγκεντρώνονται από τους φόρους επιτρέπουν στο κράτος να ανταποκριθεί στις ανάγκες του πληθυσμού χωρίς να απαιτεί άμεση χρέωση των πολιτών για κάθε υπηρεσία που παρέχεται.

Επιπλέον, διαδικασία της φορολογικής είσπραξης πρέπει να είναι δίκαιη και αποτελεσματική, προκειμένου να αποφεύγονται οι αδικίες και οι αποφυγές φόρων. Η σωστή διαχείριση των φορολογικών πόρων συμβάλλει στη διαφάνεια της δημοσιονομικής διαδικασίας και στην αποφυγή χρέους. Συνολικά, η ταμειευτική λειτουργία των φόρων αντιπροσωπεύει την ισορροπία μεταξύ της ανάγκης για χρηματοδότηση του δημοσίου τομέα και της παροχής δωρεάν υπηρεσιών προς τους πολίτες, ενισχύοντας την κοινωνική και οικονομική ευημερία.

Η οικονομική λειτουργία που καθιστά τους φόρους ένα μέσο άσκησης οικονομικής πολιτικής όπως για παράδειγμα ανακατανομή των πόρων, καταπολέμηση της ανεργίας και του πληθωρισμού και τελικά την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Η **κοινωνική λειτουργία** των φόρων αναφέρεται στον ρόλο τους ως μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής, ειδικά όσον αφορά τη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος και την επέκταση του πλούτου στην κοινωνία. Αυτό πραγματοποιείται μέσω του φορολογικού συστήματος, το οποίο επιδιώκει να διορθώσει τις ανισότητες και να διασφαλίσει μια πιο ισορροπημένη κατανομή των οικονομικών πόρων στην κοινωνία.

Μέσω της φορολογίας, τα κράτη μπορούν να εφαρμόζουν πολιτικές που στοχεύουν στην κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όπως με την επιβολή υψηλότερων φορολογικών συντελεστών σε υψηλότερα εισοδήματα και περιουσίες, ενθαρρύνοντας έτσι την κατανομή του πλούτου προς τα κοινωνικά πιο εύάλωτα στρώματα. Μέσω της προοδευτικής φορολογίας, οι φόροι μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των ανισοτήτων, προσφέροντας οικονομική στήριξη σε όσους έχουν λιγότερους πόρους.

Επιπλέον, η χρήση φορολογικών πολιτικών μπορεί να προωθήσει την κοινωνική και εκπαιδευτική ισότητα, συμβάλλοντας στην δημιουργία ευκαιριών για όλους. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η σχεδίαση και εφαρμογή φορολογικών πολιτικών για την κοινωνική δικαιοσύνη απαιτεί προσεκτική ισορροπία, καθώς υπάρχει επίσης η ανάγκη να διατηρεί τα κίνητρα για επιχειρηματική δραστηριότητα και οικονομική ανάπτυξη.

Συνολικά, η κοινωνική λειτουργία των φόρων αποτελεί κρίσιμο μέσο για την εδραίωση μιας πιο δίκαιης και ισότιμης κοινωνίας.

2. Διάκριση των φόρων

Η διάκριση των φόρων γίνεται στις εξής κατηγορίες:

➤ Βάσει της έμμεσης και άμεσης φορολογίας

Η διάκριση αυτή στηρίζεται στην αμεσότητα με την οποία επιβάλλεται ο φόρος, ενώ βασικό παράγοντα αποτελεί η δυνατότητα μετακύλισης του υπάρχοντος φόρου στους έμμεσους και η έλλειψη δυνατότητας είσπραξης από τους άμεσους.

Άμεσοι φόροι είναι αυτοί όπου ο φορολογικός οφειλέτης και ο φέρων την ευθύνη της φορολογικής επιβάρυνσης συμπίπτουν. Είναι οι φόροι που προκύπτουν και επιβάλλονται στο εισόδημα που έχει ο φορολογούμενος ή που προκύπτει από περιουσιακά στοιχεία που κατέχει και εισπράττονται από ονομαστικούς καταλόγους. Άμεσοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομίας και ο φόρος που προκύπτει από δωρεές και γονικές παροχές.

Έμμεσοι Φόροι είναι οι φόροι που επιβάλλονται χωρίς να ληφθεί υπόψιν το εισόδημα ή η περιουσία του φορολογούμενου, αλλά επιβάλλονται ως έμμεσος παράγοντας της φοροδοτικής ικανότητας. Έμμεσοι φόροι είναι φόροι που επιβάλλονται στην εγχώρια κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών καθώς και στις εισαγωγές. Έμμεσοι φόροι αποτελούν οι δασμοί, τα τέλη χαρτοσήμου, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) και οι φόροι κατανάλωσης.

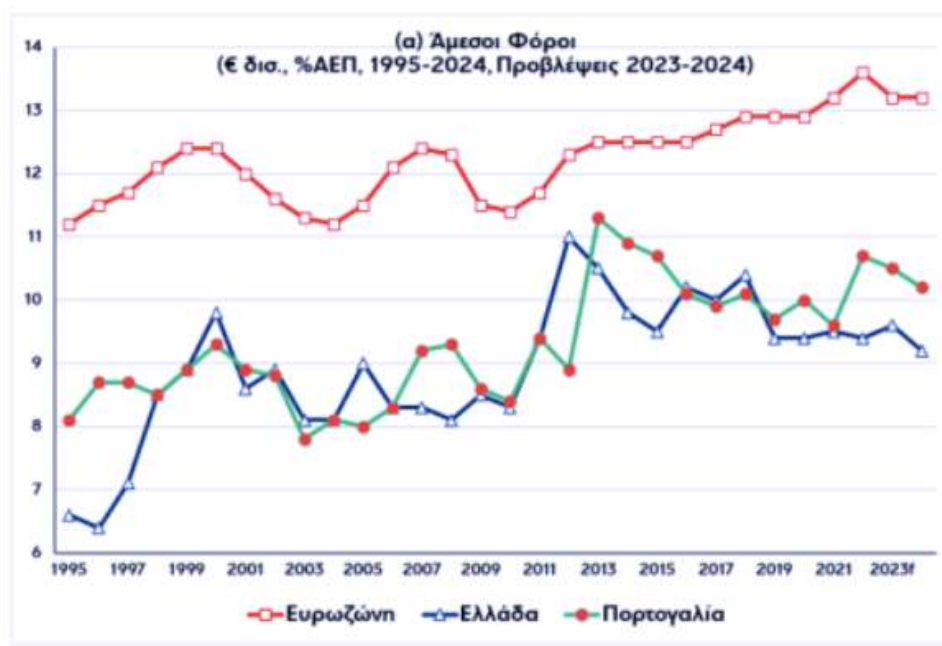
Στα ακόλουθα διαγράμματα αποτυπώνονται τα έσοδα από άμεσους και έμμεσους φόρους καθώς και το συνολικό φορολογικό βάρος σε Ελλάδα, Ευρωζώνη και Πορτογαλία. Διαπιστώνεται ότι ενώ τα φορολογικά έσοδα στην χώρα μας έως το 2012 ήταν πολύ χαμηλά σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι μεταρρυθμίσεις οι οποίες θεσπίστηκαν τα αύξησαν φέρνοντας τα σε ίδια ή και ακόμα υψηλότερα επίπεδα.

Η χρήση έμμεσων φόρων κατά μεγαλύτερο βαθμό από τους άμεσους φόρους για την είσπραξη των επιθυμητών φορολογικών εσόδων αποτελεί χαρακτηριστικό των χωρών εκείνων που πλήττονται πιο έντονα από την φοροδιαφυγή. Τα μικρά ποσά από εισπράξεις άμεσων φόρων δεν οφείλονται στους χαμηλούς συντελεστές

εισοδηματικών φόρων, αλλά στην εφαρμογή των υψηλών συντελεστών σε πολύ χαμηλά εισοδήματα (40.000€ ετήσιο εισόδημα στην Ελλάδα έναντι 300.000€ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες).

Επιπρόσθετα τα έσοδα των εισοδηματικών φόρων προέρχονται από ένα μικρό τμήμα του πληθυσμού τους μισθωτούς, ενώ αντίθετα φυσικά πρόσωπα που αποτελούν την πλειοψηφία των φορολογούμενων και δραστηριοποιούνται ως αυτοαπασχολούμενοι αποδίδουν μικρότερα ποσά φόρων.

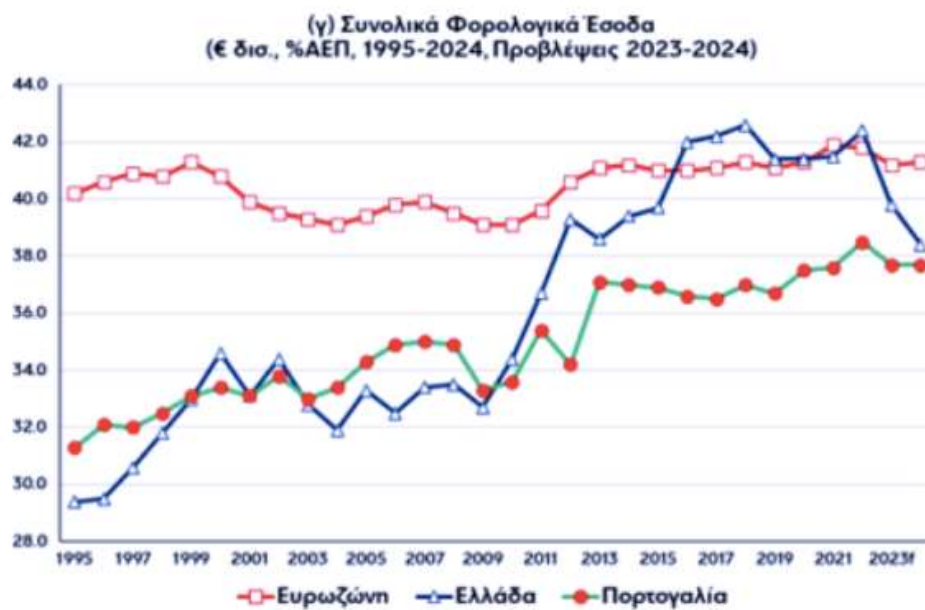
Αυτά έχουν ως συνέπεια ενώ τα έσοδα από άμεσους φόρους να είναι κατά πολύ χαμηλότερα από αυτά της Ευρωζώνης, τα συνολικά φορολογικά έσοδα της Ελλάδας να είναι πολύ κοντά σε αυτά της Ευρωζώνης και αυτό γιατί τα έσοδα από έμμεσους φόρους είναι πολύ μεγαλύτερα από αυτά της Ευρωζώνης. Στην Ελλάδα άλλωστε κατέχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων, περίπου 26% των απασχολούμενων, μορφή απασχόλησης ιδιαίτερα επιλέξιμη για την διαδικασία της φοροδιαφυγής.



Διάγραμμα 1 Άμεσοι φόροι Ευρωζώνη-Ελλάδα-Πορτογαλία



Διάγραμμα 2 Έμμεσοι φόροι Ευρωζώνη-Ελλάδα-Πορτογαλία



Διάγραμμα 3 Συνολικά φορολογικά έσοδα Ευρωζώνη-Ελλάδα-Πορτογαλία

Πηγή: AMECO – DG ECFIN, Eurobank Research

➤ **Βάσει του φορολογικού συντελεστή**

Βάσει της διάκρισης αυτής έχουμε τους εξής φόρους :

Αναλογικοί φόροι είναι οι φόροι όπου ο μέσος φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός ανεξάρτητα από το αν μεταβάλλεται η φορολογική βάση όπως ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και ο ΦΠΑ.

Προοδευτικοί φόροι είναι οι φόροι όπου ο μέσος φορολογικός συντελεστής μεταβάλλεται προοδευτικά με την μεταβολή της φορολογικής βάσης όπως για παράδειγμα ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο φόρος κληρονομίας.

Αντίστροφα προοδευτικοί είναι οι φόροι στους οποίους ο μέσος φορολογικός συντελεστής παρουσιάζει μείωση με αντίστοιχη αύξηση της φορολογικής βάσης και αντίστροφα.

➤ **Βάσει της φορολογικής βάσης του φόρου**

Διακρίνονται σε :

Φόρο Εισοδήματος ο οποίος καταβάλλεται σε ετήσια βάση και προκύπτει από το εισόδημα του κάθε φορολογούμενου είτε πρόκειται για φυσικό είτε για νομικό πρόσωπο.

Φόρος περιουσίας ο οποίος προκύπτει επί της καθαρής αξίας της περιουσίας και σχετίζονται άμεσα με τον φορολογούμενο.

Φόρος δαπάνης είναι ο φόρος που επιβαρύνει τον τελικό καταναλωτή και είναι πάντα ενσωματωμένος στις τελικές τιμές των προϊόντων. ο πιο διαδεδομένος τέτοιος φόρος είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), οι φόροι που επιβάλλονται σε προϊόντα όπως το αλκοόλ, τα τσιγάρα και την ενέργεια

➤ **Βάσει του Δημόσιου Φορέα που επιβάλλει τον φόρο**

Λαμβάνοντας υπόψιν τον φορέα ο οποίος επιβάλλει κάθε φορά τον φόρο έχουμε τις ακόλουθες μορφές :

Κρατικοί φόροι ή φόροι κρατικής διοίκησης είναι οι φόροι τα έσοδα των οποίων καλύπτουν δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού

Φόροι Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι οι φόροι που σχετίζονται με την τοπική αυτοδιοίκηση όπως είναι οι δήμοι και οι περιφέρειες όποτε έχουμε τους δημοτικούς και κοινοτικούς φόρους, καθώς και φόροι σε Ν.Π.Δ.Δ.

Φόροι υπέρ των οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και προέρχονται από τις εισφορές των φορέων.

Φόροι ελληνικού φορολογικού συστήματος

Οι σημαντικότεροι φόροι βασιζόμενοι στην διάκριση των άμεσων και έμμεσων είναι οι ακόλουθοι :

Άμεσοι Φόροι

- Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων συμπεριλαμβάνει το σύνολο των εισοδημάτων που αποκτήθηκαν κατά το τελευταίο φορολογικό έτος στην Ελλάδα. Τα εισοδήματα αυτά προέρχονται από μισθωτή εργασία, συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από ακίνητη περιουσία, από μερίσματα και τόκους και από υπεραξία κατά την μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας.
- Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων ο οποίος επιβάλλεται κάθε έτος στα κέρδη της εταιρείας
- Ενιαίος φόρος ιδιοκτησίας ακινήτων Ε.Ν.Φ.Ι.Α ο οποίος επιβάλλεται σε όλα τα ακίνητα, κτίρια και γήπεδα από το 2014 και μετά.
- Φόρος κληρονομιάς και φόρος γονικής παροχής ή δωρεάς είναι ο φόρος που επιβάλλεται σε κάθε περιουσία η οποία προέρχεται από κληρονομιά ή από γονική παροχή.

Έμμεσοι Φόροι

- Φόρος Προστιθέμενης Αξίας ΦΠΑ είναι ο φόρος που καταβάλλεται τμηματικά σε όλα τα στάδια της συναλλαγής και μεταφέρεται ολόκληρος στον τελικό καταναλωτή. Με άλλα λόγια ο προμηθευτής φορολογείται μόνο για το ποσό το οποίο εισπράττει στο επίπεδο επεξεργασίας του. Υπολογίζεται μόνο στην αξία

που προσθέτει η κάθε εταιρεία, δηλαδή στη διαφορά μεταξύ αξίας παράδοσης και αξίας κτήσης του κάθε αγαθού.

- Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων απευθύνεται σε Νομικές οντότητες με κερδοσκοπικό χαρακτήρα και επιβάλλεται σε περιπτώσεις μετατροπής ή συγχώνευσης, καθώς και κατά την αύξηση κεφαλαίου ή ενεργητικού του Νομικού προσώπου.
- Φόρος Πολυτέλειας επιβάλλεται στα ποσά της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης τα οποία προέρχονται από την κατοχή ή κυριότητα αυτοκινήτων μεγάλου κυβισμού, αεροσκαφών, ελικοπτέρων, κολυμβητικών δεξαμενών καθώς και σκαφών αναψυχής μεγαλύτερων των 5 μέτρων.
- Φόρος Ασφαλιστρών είναι ο φόρος που γίνεται επί των ασφαλιστρών και επί κάθε μορφής δικαίωμα που προέρχεται από ασφαλιστικές συμβάσεις (Ν.3492/2006)
- Ειδικός φόρος κατανάλωσης είναι φόρος που επιβάλλεται σε προϊόντα όπως τα αλκοολούχα ποτά, τα τσιγάρα, τα προϊόντα ενέργειας και το οινόπνευμα (Ν.2127/1993)
- Τέλη Κυκλοφορίας είναι φόροι που επιβάλλονται σε όλα τα οχήματα που κυκλοφορούν στους ελληνικούς δημόσιους δρόμους.
- Τέλη Ταξινόμησης είναι τα τέλη που επιβάλλονται για την εισαγωγή και εν τέλει την ταξινόμηση και κυκλοφορία οχημάτων στην ελληνική επικράτεια.
- Τέλη Χαρτοσήμου αποτελεί έναν έμμεσο φόρο ο οποίος επιβάλλεται σε συναλλαγές για τις οποίες υπογράφεται έγγραφο στην Ελλάδα, σε συναλλαγές που αποδεικνύονται από λογιστικές στα βιβλία εγγραφές και τέλος στην γραπτή εξόφληση συν απτόμενων συμβάσεων οι οποίες δεν πήραν χαρτόσημο κατά την σύνταξή τους.

2.1 Πλεονεκτήματα & Μειονεκτήματα Άμεσης – Έμμεσης Φορολογίας

Πλεονεκτήματα Άμεσης Φορολογίας

1. Έχουν μικρότερο κόστος για την είσπραξη τους
2. Βάσει των δηλωθέντων εισοδημάτων το κράτος μπορεί να προβλέψει τα έσοδα που θα προκύψουν από την φορολογία
3. Διαθέτουν σταθερή απόδοση
4. Διαθέτουν εισοδηματική ελαστικότητα που βοηθά σημαντικά στην σταθερότητα της οικονομίας
5. Μέσω της φορολογίας ο κάθε φορολογούμενος γνωρίζει επακριβώς το ύψος του φόρου που οφείλει να καταβάλει
6. Οι άμεσοι φόροι διακρίνονται για την ισότητα την οποία παρέχουν και συμμετέχουν στην πιο δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών

Μειονεκτήματα Άμεσης Φορολογίας

1. Επιτρέπουν την απόκρυψη εισοδημάτων και ευνοούν την μαύρη εργασία
2. Εμφανίζουν δυσκολίες κατά την είσπραξη τους
3. Η απόδοση τους δεν είναι άμεση γιατί καταβάλλονται ετησίως
4. Μετατρέπονται σε παιχνίδι των πολιτικών προκαλώντας έντονη ανασφάλεια στους φορολογούμενους

Πλεονεκτήματα Έμμεσης Φορολογίας

1. Ευκολότερη είσπραξη και μεγαλύτερη απόδοση
2. Είσπραξη ακόμα και από άτομα που δεν δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα
3. Η καταβολή γίνεται ευκολότερη αφού οι επιχειρήσεις έχουν τον ρόλο του εισπράκτορα από τους καταναλωτές και έπειτα τον ρόλο να τους καταβάλλουν στο κράτος

Μειονεκτήματα Έμμεσης Φορολογίας

1. Η αύξηση των έμμεσων φόρων οδηγεί σε ταυτόχρονη αύξηση των τιμών των προϊόντων
2. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης υφίσταται μεγάλη αβεβαιότητα ως προς την είσπραξη

2.2 Άμεσοι vs Έμμεσων Φόρων

Για να αξιολογήσουμε ένα φορολογικό σύστημα ως προς την απόδοση του βασιζόμαστε στην σύγκριση των άμεσων και έμμεσων φόρων. Όταν το ποσοστό των έμμεσων σε σχέση με τους άμεσους φόρους είναι μεγαλύτερο τότε θεωρούμε ότι η οικονομία που μελετάμε δεν θεωρείται ανεπτυγμένη και αυτό συμβαίνει γιατί οι έμμεσοι φόροι και η αύξηση αυτών επηρεάζει τις τιμές των αγαθών με αποτέλεσμα ο τελικός καταναλωτής να περιορίζει την ζήτηση για τα αγαθά αυτά.

3. Ποιοι υπόκεινται σε φόρο

Βάσει του νόμου 4172/2013 που αφορά το Εισόδημα και τη φορολογία αυτού, σε φόρο υπόκεινται όλα τα άτομα που διαμένουν στην Ελλάδα και φορολογούνται στο εισόδημα που αποκτούν είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό σε ένα φορολογικό έτος. Για άτομα που αποτελούν προσωπικό ξένων εταιρειών των οποίων τα γραφεία είναι εγκατεστημένα στης Ελλάδα φορολογούνται μόνο για το εισόδημα που απέκτησαν εδώ (βάσει του άρθρου 3 του ν.4172/2013).

Υπόχρεοι πολίτες για υποβολή φορολογικής δήλωσης είναι όλοι όσοι έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Οι σύζυγοι μπορούν να υποβάλουν κοινές ή και ξεχωριστές δηλώσεις. Στην περίπτωση της κοινής οι φόροι υπολογίζονται ξεχωριστά για το εισόδημα που διαθέτει ο κάθε Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), ενώ οι ζημιές του ενός δεν επηρεάζουν ούτε συμψηφίζονται με τα εισοδήματα του άλλου.

Στην περίπτωση ύπαρξης ανήλικων τέκνων δήλωση υποβάλλει ο γονέας που ασκεί την γονική μέριμνα, ενώ οποιοσδήποτε κάτοικος φορολογικός στην Ελλάδα

αποκτήσει εισόδημα στο εξωτερικό, τότε ο φόρος που καταβάλλεται είναι μειωμένος κατά το ποσό που καταβληθεί στην χώρα απόκτηση των εξωτερικών εισοδημάτων.

3.1 Υπολογισμός Φόρου

Σύμφωνα με τον Ν.4172/2013 εισόδημα φορολογητέο είναι αυτό που προκύπτει αν από το ακαθάριστο εισόδημα αφαιρέσουμε τις εκπιπτόμενες δαπάνες. Το συνολικό εισόδημα προκύπτει αν τα εισοδήματα που προέρχονται από μισθωτή υπηρεσία και συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από κεφάλαιο ή από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου προστεθούν και σε αυτά συμπεριληφθούν τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία.

Όταν το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει είναι μεγαλύτερο από το συνολικό φορολογικό εισόδημα τότε το πως θα φορολογηθεί το εισόδημα του εκάστοτε φορολογούμενου υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψιν συγκεκριμένες αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης όπως τα επιβατικά αυτοκίνητα που διαθέτουν, τα σκάφη αναψυχής, οι δαπάνες για την ιδιοκατοικημένη κατοικία και οι δεξαμενές κολύμβησης που εμφανίζονται στην κατοχή του φορολογούμενου.

Ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη για τον κάθε φορολογούμενο ορίζεται αν αυτός είναι άγαμος το πόσο των 3000€ και 5000€ για συζύγους που υποβάλουν κοινή φορολογική δήλωση. Υποβάλλοντας την φορολογική δήλωση προκύπτει ο ετήσιος φόρος ο οποίος προκύπτει αν αφαιρέσουμε το φόρο που παρακρατήθηκε και το φόρο που προκατάβαλλε ο φορολογούμενος.

Υποβάλλοντας την φορολογική δήλωση προκύπτει υπόλοιπο είτε χρεωστικό όπου ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει, είτε πιστωτικό που τότε έχουμε δικαίωμα επιστροφής του αντίστοιχου ποσού.

4. Φοροδιαφυγή και Φορολογικός Έλεγχος

4.1 Έννοια της Φοροδιαφυγής

Με τον όρο φοροδιαφυγή αποτυπώνουμε κάθε παράλειψή ή άνομη πράξη την οποία πραγματοποιεί ο φορολογούμενος προκειμένου να ελαχιστοποιήσει ή ακόμα και να εξαλείψει την υποχρέωση του να αποδώσει στο δημόσιο φόρους που ενδεχομένως του αναλογούν. Σύμφωνα με την ελληνική φορολογική νομοθεσία η Φοροδιαφυγή μπορεί να θεωρηθεί έγκλημα όταν :

- Αποκρύπτονται από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης εισοδήματα και περιουσιακά στοιχεία
- Παραλείπεται η υποβολή δήλωσης ή υποβάλλεται με στοιχεία μη αληθή
- Αν πρόκειται για εταιρεία με την μη έκδοση φορολογικών στοιχείων που αφορούν την πώληση προϊόντων ή και υπηρεσιών αποκρύπτοντας με τον τρόπο αυτό και πάλι εισοδήματα τα οποία δεν φορολογούνται
- Μειώνεται η πραγματική αξία των εμπορευμάτων και υπηρεσιών που παρέχονται με αποτέλεσμα να αποτυπώνονται λιγότερα έσοδα από τα πραγματικά
- Χρησιμοποιούνται ψευδή δαπάνες και περαιτέρω έξοδα τα οποία θα μειώσουν το αποτέλεσμα του εισοδήματος
- Εισάγονται και εξάγονται εμπορεύματα χωρίς τελωνειακή άδεια και δίχως την πληρωμή δασμών και φόρων στερώντας έτσι από το ελληνικό κράτος εισοδήματα

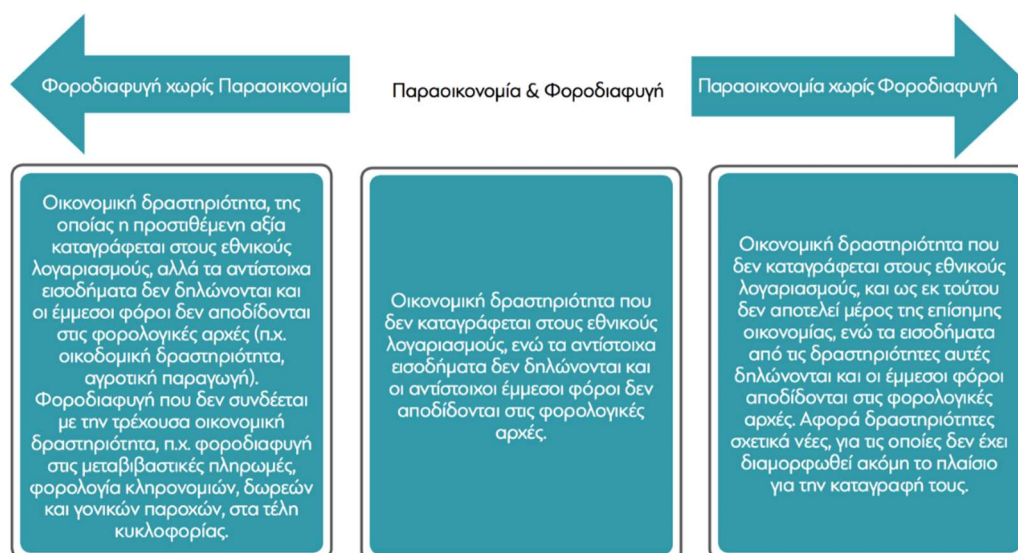
Φοροαποφυγή ορίζεται ως η χρήση ορθά μελετημένων λογιστικών κινήσεων οι οποίες έχουν συνδυαστεί με δικαστικές και υπουργικές αποφάσεις με μοναδικό σκοπό τη μείωση του καταβάλλοντος φόρου που αντιστοιχεί σε ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Οι βασικές αρχές που διέπουν την Φοροαποφυγή είναι οι εξής:

- Μετατόπιση του εισοδήματος
- Συνεχείς αναβολές πληρωμής του αναλογούν φόρου
- Μετακίνηση μεταξύ των φορολογικών συντελεστών που φορολογούν την απόδοση του κεφαλαίου

Η διαφορά της Φοροδιαφυγής από την φοροαποφυγή είναι ότι στη δεύτερη ή μη πληρωμή των αναλογούντων φόρων προκύπτει από κενά που υπάρχουν στην ελληνική νομοθεσία ενώ για να θεωρηθεί μια πράξη ως Φοροαποφυγή θα πρέπει να διαθέτει κάποια κοινά χαρακτηριστικά όπως :

- Ύπαρξη πλαστότητας και μη ειλικρίνειας
- Ύπαρξη μυστικότητας για την αποφυγή λήψης μέτρων από τον νομοθέτη και εκμετάλλευση αυτής
- Εκμετάλλευση τυχόν κενών ή ασαφειών πάνω στην φορολογική νομοθεσία στην οποία δεν αποσκοπούσε ο νομοθέτης κατά την θέσπιση του εκάστοτε νόμου.



Εικόνα 1 Φοροδιαφυγή & Παραοικονομία

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα η παραοικονομία αποτελεί το σύνολο των αδήλων οικονομικών συναλλαγών αλλά ως έννοια δεν ταυτίζεται με τη φοροδιαφυγή. Περιλαμβάνει μια σειρά από αδήλωτες, “κρυφές” μυστικές δραστηριότητες που κυμαίνονται από το λαθρεμπόριο μέχρι τα ιδιαίτερα μαθήματα και το κατάστημα λιανικών πωλήσεων που δεν εκδίδει αποδείξεις.

Το μεγαλύτερο μέρος της παραοικονομίας σχεδόν τα 2/3 οφείλεται σε αδήλωτη εργασία, ενώ στην Ελλάδα η παραοικονομία υπολογίζεται σε ποσοστό από 20% έως

30% του ΑΕΠ, ποσοστό 4 με 5 μονάδες μεγαλύτερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2015 υπολογίστηκε σε ποσοστό 22,4% του ΑΕΠ σχεδόν 40δισ.

4.2 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ vs ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ

Οι δυο αυτές έννοιες συχνά συγχέονται διότι το αποτέλεσμα το οποίο προκύπτει ακολουθώντας μία από τις δύο οδούς είναι ταυτόσημη και αναφέρεται στην μερική ή ολική μη καταβολή αναλογούντων φόρων. Με άλλα λόγια έχουμε τους ίδιους στόχους και τα ίδια αποτελέσματα, ενώ η διαφορά έγκειται στην νομιμότητα που διέπει ο κάθε ένας από τους όρους αυτούς, δηλαδή στην φοροαποφυγή έχουμε μη καταβολή φόρων οι οποίες δεν συνοδεύονται από κυρώσεις.

4.2 Αιτίες Φοροδιαφυγής

Η Φοροδιαφυγή είναι ένα φαινόμενο που με την πάροδο του χρόνου ολοένα και πολλαπλασιάζεται και μερικές από τις αιτίες που την προκαλούν παραθέτονται ακολούθως:

➤ Νομοθετικές- Πολιτικές Αιτίες

Οι Νομοθετικές και Πολιτικές Αιτίες βασίζονται στην πολυπλοκότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος, στην ύπαρξη πολλών νόμων, στην ανασφάλεια που προκαλείται στους πολίτες και στους υπαλλήλους όταν ασκούν τα καθήκοντα τους και στην ελλιπή πολιτική προσπάθεια για την πάταξη της φοροδιαφυγής.

➤ Τεχνολογικές Αιτίες

Η έλλειψη τεχνολογικής υποδομής της Α.Α.Δ.Ε. συμβάλλει στην αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Η ηλεκτρονική διαχείριση της φορολογικής Διοικήσεως μετρά πολύ λίγα έτη με χαρακτηριστικό παράδειγμα ότι από το 2013 και μετά ήταν δυνατή η ηλεκτρονική υποβολή φορολογικών δηλώσεων ενώ για πολλές δηλώσεις μετά την πανδημία δόθηκε η δυνατότητα

ηλεκτρονικής υποβολής.

Η μη χρήση ηλεκτρονικών μέσων στο φορολογικό σύστημα οδηγεί σε επιδείνωση της γραφειοκρατίας αφού δεν δύναται η άμεση και ολοκληρωμένη ενημέρωση για τον κάθε φορολογούμενο με χρήση εντύπων.

➤ Γραφειοκρατικές / Οργανωτικές Αιτίες

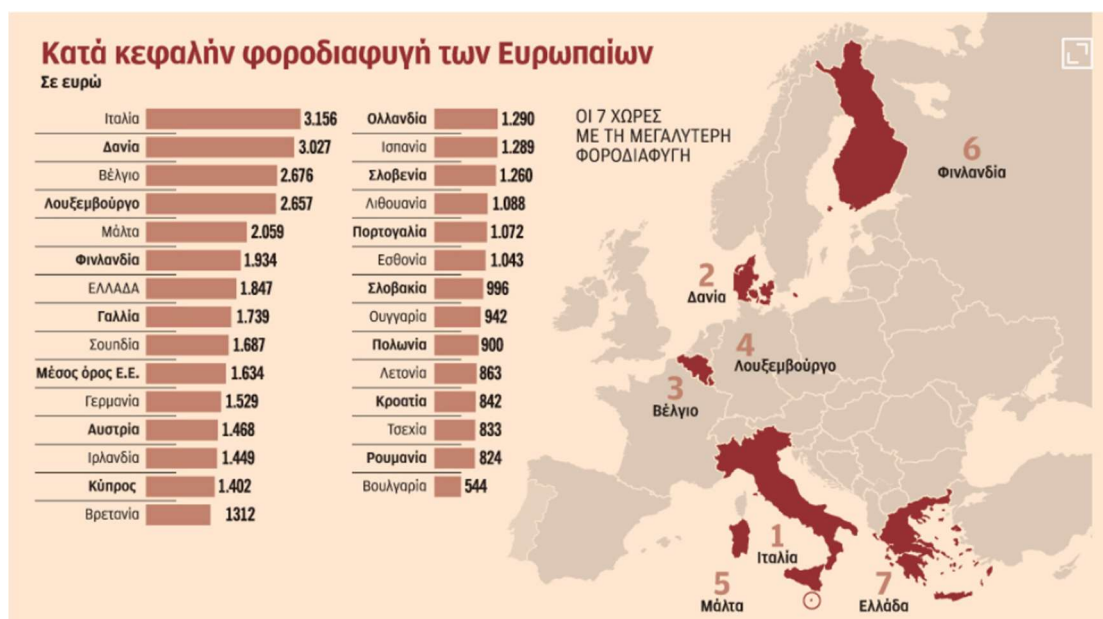
Η γραφειοκρατία είναι ένα από τα βασικά προβλήματα που οδηγεί σε φοροδιαφυγή. Μία από τις αιτίες αναποτελεσματικής λειτουργίας του δημοσίου είναι η μη έγκαιρη και ελλιπή διακρίβωση και εντοπισμός φορολογικών παραβάσεων, ενώ η προσπάθεια του να ακολουθεί και να ενεργεί μόνο εκ του νόμου την αναλώνει στην τήρηση των διαδικασιών.

➤ Διαρθρωτικές Αιτίες

Στην Ελλάδα διαπιστώνεται το φαινόμενο της υπερβάλλουσας προσφοράς υπαλλήλων στο δημόσιο φορέα σε σχέση με τον μικρό αριθμό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια.

➤ Πολιτισμικές Αιτίες (Φορολογική Κουλτούρα)

Η φοροδιαφυγή και η άνθηση της βασίζεται στην εμπιστοσύνη των πολιτών για το κράτος και τα δικαιώματα αλλά και τις υποχρεώσεις των πολιτών απέναντι του.



Εικόνα 2 Κατά Κεφαλήν Φοροδιαφυγή στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2019 η ημερήσια φοροδιαφυγή των Ευρωπαίων ανέρχεται στο πρωτοφανές ποσό των 2,25 δις ευρώ. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή και ανατρέχοντας στο παραπάνω διάγραμμα η Ελλάδα βρίσκεται στην έβδομη θέση ανάμεσα στα 28 κράτη μέλη της Ε.Ε. βάσει την κατά κεφαλήν φοροδιαφυγή. Η έρευνα αποκαλύπτει ότι το ποσό που στερούν οι Έλληνες από τα κρατικά ταμεία είναι 1847ευρώ, όταν ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι 1634 ευρώ.

Πρωταθλητές είναι οι Ιταλοί και ακολουθούν οι Δανοί με φοροδιαφυγή 3027 ευρώ ανά κάτοικο, μόλις 129 ευρώ λιγότερα από τους Ιταλούς, καταρρίπτοντας έτσι τη φήμη της αδιάφθορης σκανδιναβικής χώρας.

Το Ευρωκοινοβούλιο εξετάζει εντόνως τον σχηματισμό ενός πανευρωπαϊκού σώματος δίωξης οικονομικού εγκλήματος με σκοπό τον πιο άμεσο εντοπισμό και έλεγχο δραστηριοτήτων ξεπλύματος μαύρου χρήματος

4.3 Συνέπειες της Φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα φαινόμενο οι απόρροιες του οποίου συμβάλλουν στη μείωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας και στην αύξηση της ανισότητας στο κοινωνικό σύνολο. Μία οικονομία η οποία έχει ως κύρια πηγή εσόδων την είσπραξη φόρων τους οποίους αδυνατεί να εισπράξει αποκτά έντονο οικονομικό πρόβλημα και εν κατακλείδι αδυναμία διαχείρισης του δημόσιου χρέους της.

Οι συνέπειες που προκύπτουν από την φοροδιαφυγή και επηρεάζουν κατά κύριο λόγο τους οικονομικούς πόρους της οικονομίας είναι οι εξής :

Η φοροδιαφυγή αποτελεί σύνθετο και διαθρωτικό φαινόμενο, το οποίο συμβάλλει στην μείωση της αποτελεσματικότητας της οικονομίας και προκαλεί αναμφισβήτητα δυσμενείς συνέπειες. Κατά βάση, ένα κράτος, που έχει κύρια πηγή εσόδων τους φόρους που επιβάλλει στους πολίτες, δεν έχει πλέον την ικανότητα να καλύψει τις δαπάνες του και να διαχειριστεί το δημόσιο χρέος του.

Οι οικονομικοί του πόροι επηρεάζονται άμεσα μέσω της φοροδιαφυγής. Το φαινόμενο αυτό, λοιπόν, προκαλεί δυσμενή αποτελέσματα στην οικονομία, όπως :

1. Άδικη κατανομή φορολογικών βαρών εις βάρος των συνεπών φορολογούμενων, καθώς και αύξηση των φορολογικών συντελεστών προκειμένου το κράτος να εισπράξει έσοδα τα οποία χάνονται από την φοροδιαφυγή με συνέπεια τελικά την αύξηση των φόρων που πληρώνουν οι συνεπείς πολίτες εξαιτίας της μη καταβολής των υποχρεώσεων των μη συνεπών φορολογούμενων.
2. Το κράτος προκειμένου να διατηρήσει τα έσοδα του από φόρους επιβάλλει έμμεσους αντί για άμεσους στους οποίους γίνεται κατά κύριο λόγο η φοροδιαφυγή με άμεση συνέπεια την οικονομική επιβάρυνση των μεσαίων και χαμηλών εισοδηματικά τάξεων.
3. Μειώνονται τα δημόσια έσοδα τα οποία για να επανακτηθούν το κράτος έχει τρεις επιλογές είτε να αύξηση τους φορολογικούς συντελεστές, είτε να μειώσει τις δημόσιες υπηρεσίες και αγαθά που προσφέρει στους φορολογούμενους του, είτε να συνάψει δάνεια προκειμένου να καλύψει τα κρατικά έξοδα. Με την μείωση των εξόδων του το κράτος το μόνο που επιτυγχάνει είναι να μειωθεί όχι η ποσότητα αυτών αλλά η ποιότητα τους προς τους πολίτες δημιουργώντας τεράστια λειτουργικά προβλήματα, ενώ η σύναψη δανείων οδηγούμαστε σε ελλειμματικό προϋπολογισμό, αύξηση του δημόσιου χρέους και τελικά οικονομική δυσχέρεια του κράτους
4. Φορολογούμενοι συνεπείς επηρεάζονται αρνητικά από τους πολίτες που φοροδιαφεύγουν με άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού φοροδιαφυγής
5. Αυξάνεται το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων που φοροδιαφεύγουν καθώς επιτυγχάνουν μείωση του κόστους λειτουργίας τους

Οι συνέπειες αυτές καθιστούν την φοροδιαφυγή ως ένα από τα σπουδαιότερα οικονομικά εγκλήματα στα οποία έχει ο κάθε φορολογούμενος την διακριτική ευχέρεια να προβεί. Επίσης θεωρείται και ένας τρόπος αντικοινωνικής συμπεριφοράς και αυτό γιατί στην προσπάθεια μας να απαλλαχθούμε από φορολογικές υποχρεώσεις μας επιβαρύνουμε τους συνεπείς συμπολίτες μας με αυξημένα φορολογικά βάρη.

Για όλους τους προαναφερθείς λόγους το κράτος θα πρέπει να θέσει στόχους και να λάβει μέτρα με άμεσο στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής.

4.4 Μέτρα Αντιμετώπισης Φοροδιαφυγής

Οι παράγοντες που διευκολύνουν την εμφάνιση της φοροδιαφυγής είναι κυρίως τρεις

- Οι υψηλοί συντελεστές φορολογίας
- Η ελάχιστη πιθανότητα που δίνεται ως προς τον εντοπισμό και την επιβολή τιμωρίας
- Το μικρό μέγεθος που τόσο χρόνια είχαν τα πρόστιμα που επιβάλλονταν

Αναζητώντας και αναλύοντας τους λόγους που εμφανίζεται η φοροδιαφυγή προτείνονται ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση της όπως τα ακόλουθα :

- **Μείωση των φορολογικών συντελεστών και ταυτόχρονη μείωση των επιπρόσθετων φόρων σε εισοδήματα που έχουν ήδη φορολογηθεί.**

Το ύψος των φορολογικών συντελεστών αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες που καθορίζουν την φοροδιαφυγή. Όσο μεγαλύτερους φορολογικούς συντελεστές εφαρμόζουμε τόσο αυξάνεται ο φόρος που ο κάθε πολίτης οφείλει να καταβάλει και με τον τρόπο αυτό μεγαλώνει και η επιθυμία του για την μη καταβολή των υποχρεώσεων του προς το δημόσιο. Έχει μελετηθεί ότι μία αύξηση των συντελεστών κατά 10% θα οδηγήσει σε ταυτόχρονη μείωση των εισοδημάτων που δηλώνονται κατά 8% .

Σύμφωνα με το ΔΝΤ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) επιβάλλει φόρους πολύ υψηλούς σε σχέση με αντίστοιχους των χωρών του ΟΟΣΑ και οι συντελεστές ΦΠΑ στην Ελλάδα είναι υψηλότεροι σε σχέση πάλι τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Η σχέση των συντελεστών φορολογίας και εσόδων του κράτους μπορεί να θεωρηθεί αντιστρόφως ανάλογη και αυτό γιατί αυξάνοντας τους φόρους παρατηρείται ταυτόχρονη μείωση των εσόδων του Κράτους. Αν η χώρα που διαθέτει υψηλούς φορολογικούς συντελεστές μειώσει τα ποσοστά αυτών θα έχει την δυνατότητα να προσελκύσει νέες επενδύσεις και να μεταπείσει τους Έλληνες επιχειρηματίες να επιστρέψουν τις επιχειρήσεις τους στην χώρα τους αφού η οικονομικής της κατάσταση θα γίνει ευνοϊκότερη.

- **Αντικατάσταση απαρχαιωμένων ελεγκτικών μηχανισμών και εντατικοποίηση διενέργειας ελέγχου**

Θεωρείται πλέον επιτακτική ανάγκη η αντικατάσταση των μηχανισμών που χρησιμοποιούνται κατά τον έλεγχο με καινούριους που θα είναι περισσότερο αποτελεσματικοί και σίγουρα πιο αξιόπιστοι καθώς και η αύξηση του αριθμού των ελέγχων που διενεργούνται ακόμα και σε καθημερινή βάση αν πραγματικά θέλουμε να επιτύχουμε σημαντικά αποτελέσματα εις βάρος της φοροδιαφυγής και να μπουκ στα ταμεία της χώρας όλα τα προς είσπραξη ποσά.

Θα ήταν πιο αποτελεσματικό να ακολουθήσουν στρατηγικές οι οποίες αποσκοπούν κυρίως σε κατηγορίες φορολογούμενων με πολύ υψηλό ρίσκο να προβούν σε φοροδιαφυγή όπως για παράδειγμα οι ελεύθεροι επαγγελματίες που αποκτούν υψηλά εισοδήματα.

- **Χρήση πλαστικού χρήματος και ηλεκτρονικής τιμολόγησης**

Η φοροδιαφυγή θα δεχτεί ένα μεγάλο πλήγμα σε μία αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και αύξηση χρήσης πλαστικού χρήματος. Κάθε συναλλαγή που γίνεται ηλεκτρονικά καθιστά πιο εύκολο τον έλεγχο και την διαφάνεια της εκάστοτε συναλλαγής και συνεισφέρει στην αύξηση των εσόδων φορολογίας.

Η χρήση πλαστικού χρήματος πέραν του ότι συμβάλλει στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής συνεισφέρει με τον τρόπο του στην πάταξη του λαθρεμπορίου. Μια πρόσφατη ανάλυση που δημοσιεύθηκε από την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος μας αναλύει πώς μια αύξηση της χρήσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών κατά 10% θα ενισχύσει τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ κατά 0,2%

- **Ενιαίο και σταθερό φορολογικό σύστημα**

Η δημιουργία ενός ενιαίου, σταθερού και συνάμα απλού φορολογικού συστήματος θα ενισχύσει την προσπάθεια καταπολέμησης της φοροδιαφυγής. Οι δύσκολοι και πολλές φορές ασαφείς νόμοι που χρησιμοποιούνται κατά την φορολογική διαδικασία προκαλούν σύγχυση στους φορολογούμενους με άμεση συνέπεια την αδυναμία τους να ανταποκριθούν στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Επίσης η αύξηση της εμπιστοσύνης των φορολογούμενων προς τους ισχύοντες

θεσμούς και τους κρατικούς μηχανισμούς θα ευνοήσει κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό την πάταξη της φοροδιαφυγής.

- **Δημιουργία Φορολογικής συνείδησης**

Η παιδεία και η φορολογική συνείδηση με την οποία γαλουχείται ο κάθε φορολογούμενος διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στον αν εκείνος επιλέξει να φοροδιαφύγει ή όχι. Η πολιτεία θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο πώς οι ήδη φορολογούμενοι και οι εν δυνάμει θα συμμορφωθούν στην υπάρχουσα νομοθεσία και στο διαθέσιμο φορολογικό σύστημα. Και αυτό γιατί πέρα από τις κυρώσεις που προκύπτουν από την φοροδιαφυγή και είναι ποινικές, υπάρχουν και συνέπειες τόσο κοινωνικές όσο και οικονομικές.

Η φοροδιαφυγή ευνοείται με την ύπαρξη έλλειψης εμπιστοσύνης προς το κράτος, ενώ η ύπαρξη φορολογικής συνείδησης ενισχύει την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Αν οι πολίτες αντιλαμβάνονται ένα δίκαια λειτουργικό κράτος, με φορολογικό σύστημα ισόβαρδς κατανεμημένο τότε η συμπεριφορά τους απέναντι στους φορολογικούς νόμους θα είναι αμιγώς συνυφασμένη με αυτούς και οι παρεκκλίσεις προς την φοροδιαφυγή θα είναι αμελητέες.

- **Καταπολέμηση της διαφθοράς**

Η έντονη δυσaréσκεια των πολιτών ως προς την αποδοτικότητα του κράτους και η ύπαρξη φαινομένων διαφθοράς αποτελεί ένα σπουδαίο αντικίνητρο μη καταβολής φόρων από την μεριά των φορολογούμενων. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον ΟΟΣΑ το 2011, το 98% του ελληνικού πληθυσμού πιστεύει ότι η διαφθορά των δημοσίων υπαλλήλων αποτελεί ένα από τα μείζοντα προβλήματα και έναν από τους κύριους λόγους που οδηγούν τους φορολογούμενους στην φοροδιαφυγή.

Μάλιστα η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων στα τέλη του 2015 συγκέντρωσε και αξιολόγησε το σύνολο των καταγγελιών που αφορούσαν την συμμετοχή δημοσίων υπαλλήλων σε περιπτώσεις διαφθοράς στους οποίους ελέγχθηκε η περιουσιακή τους κατάσταση και εντοπίστηκαν ποινικά αδικήματα και παραβατική συμπεριφορά αυτών.

5. ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει προσπάθεια ανάλυσης των έμμεσων τεχνικών ελέγχου μέσω των οποίων θα επιτευχθεί ο εντοπισμός και η πάταξη της φοροδιαφυγής. Θα αναλύσουμε την νομοθεσία στην οποία βασίζονται οι τεχνικές αυτές , θα παρουσιάσουμε τα είδη των έμμεσων τεχνικών και θα προσπαθήσουμε να διαπιστώσουμε αν μπορεί να επιλεγθεί μία από αυτές ως η πιο ιδανική για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

5.2 Φορολογικοί Έλεγχοι

Η ραγδαία επιδείνωση της φοροδιαφυγής αποτελεί και τον κύριο λόγο της εξέλιξης των φορολογικών ελέγχων. Με τον όρο του φορολογικού ελέγχου αναφερόμαστε σε όλες εκείνες τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς τους οποίους χρησιμοποιεί ο ελεγκτής ως εργαλεία ώστε να διαπιστώσει τυχόν παρατυπίες σε τομείς όπως :

- Εφαρμογή των φορολογικών νόμων
- Την τήρηση των λογιστικών βιβλίων
- Την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων και
- Τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων αυτών
- Εκούσια και ακούσια μη υποβολή όλων των δηλώσεων φορολογίας, των παρακρατούμενων φόρων, των εισφορών

5.3 Είδη Φορολογικών Ελέγχων

Ο κάθε φορολογικός έλεγχος διενεργείται με σκοπό να αντληθούν όλα τα απαιτούμενα δεδομένα μέσω των οποίων θα διαπιστωθεί κατά πόσο ο φορολογούμενος ακολούθησε όλες τις νόμιμες διαδικασίες κατά την υποβολή των δηλώσεων του δίχως να αποκρύψει οικονομικά στοιχεία. Μόλις ολοκληρώσουν τον έλεγχο, οι ελεγκτές συντάσσουν την έκθεση ελέγχου στην οποία αναφέρουν τα αποτελέσματα στα οποία κατέληξαν κατά τον έλεγχο.

Ο κάθε έλεγχος δύναται να πραγματοποιηθεί είτε εξ αποστάσεως στην Εφορία, είτε δια ζώσης με την μορφή επιτόπιου ελέγχου. Στην πρώτη περίπτωση χρησιμοποιείται οποιοδήποτε διαθέσιμο στοιχείο ο οποίο έχει υποβάλλει ο φορολογούμενος κατά το έτος που ελέγχεται.

Στην περίπτωση που η Διοίκηση αποφασίσει να εκτελέσει επιτόπιο έλεγχο οφείλει ο ελεγκτής να ενημερώσει των φορολογούμενων για τον επικείμενο έλεγχο εγγράφως πριν προσέλθει στο χώρο του ελέγχου εκτός από την περίπτωση όπου υπάρχουν σημαντικές αποδείξεις φοροδιαφυγής οπότε και πραγματοποιείται πλήρης επιτόπιος.

Οι φορολογικοί έλεγχοι διακρίνονται σε πλήρεις και μερικούς :

Πλήρεις είναι εκείνοι που πραγματοποιούνται για όλες τις φορολογίες, τα φορολογικά αντικείμενα, τις εισφορές και τα τέλη και ο έλεγχος είναι οριστικός.

Μερικός είναι ο έλεγχος ο οποίος δεν συλλέγει όλες τις παραπάνω πληροφορίες όπως τον πλήρη έλεγχο.

Τα τελευταία έτη χρησιμοποιείται το λεγόμενο Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό το οποίο αφορά Ανώνυμες Εταιρείες, Εταιρείες Περιορισμένης ευθύνης και υποκαταστήματα ξένων επιχειρήσεων των οποίων οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παίρνουν υποχρεωτικά από ετήσιο φορολογικό έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές. Οποιαδήποτε παράβαση ή μη απόδοση φόρων διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο αναγράφεται στο Πιστοποιητικό το οποίο αποτελεί και αναπόσπαστο τμήμα της Έκθεσης Ελέγχου.

5.4 Σκοπός Φορολογικού Ελέγχου

Σκοπός των φορολογικών Ελέγχων είναι αρχικά να προσδιοριστεί η φορολογητέα ύλη, να διαπιστωθεί πιθανή απόκρυψη αυτής και τελικά να επιτευχθεί η πάταξη της φοροδιαφυγής. Πιο συγκεκριμένα οι έλεγχοι στοχεύουν :

- Να επιβεβαιώσουν την ορθή εφαρμογή του νομικού πλαισίου και των διατάξεων που το διέπουν.
- Να επιβεβαιώσουν την υποβολή των δηλώσεων εισοδήματος και την διασταύρωση των στοιχείων που αποτυπώνουν
- Να ελέγξουν την ορθή τήρηση των λογιστικών βιβλίων και την έκδοση στοιχείων βάσει των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων ΕΛΠ
- Να εντοπιστούν παραλείψεις που οδηγούν στην μη υποβολή δηλώσεων εκούσια ή ακούσια
- Να εξακριβωθεί ότι αποδίδονται όλοι οι προς απόδοση φόροι και τέλη στο κράτος.

5.5 Όργανα διενέργειας φορολογικών ελέγχων

Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται από ελεγκτές οι οποίοι συγκεντρώνουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία και αφού τα ελέγξουν διαπιστώνουν την συνέπεια του υπό έλεγχο φορολογούμενου στις φορολογικές του υποχρεώσεις. Η θέση που κατέχουν όλοι οι ελεγκτές είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς είναι αυτοί οι οποίοι διασφαλίζουν την προστασία και την εισαγωγή στα ταμεία του Κράτους τα Δημόσια Έσοδα με μοναδικό τους στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής.

Βασιζόμενοι στον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας ο κάθε ελεγκτής πρέπει να διαθέτει :

- Επαγγελματική Επάρκεια και σφαιρική γνώση των φορολογικών νόμων και λύσεων που δίνονται από το Υπουργείο Οικονομικών. Οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες είναι αυτές που θα κάνουν το έργο του ελεγκτή πιο αποτελεσματικό.
- Αντικειμενικότητα κατά την συγκέντρωση, αξιολόγηση και κοινοποίηση των πληροφοριών που διαθέτει για τον έλεγχο που συμμετέχει. Καταλήγει σε μία

εκτίμηση η οποία δεν επηρεάζεται από τα προσωπικά του συμφέροντα κατά την κρίση του αποτελέσματος.

- Εμπιστευτικότητα, εχεμύθεια και προστασία όλων των πληροφοριών τα οποία επεξεργάζεται για την διενέργεια του ελέγχου
- Ακεραιότητα, ήθος, αντικειμενικότητα. γρήγορη αντίληψη και κρίση υπό πίεση, υπομονή και επιμονή

Οι υπηρεσίες που πραγματοποιούν τους ελέγχους ως όργανα του κράτους είναι :

- Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων η οποία πραγματοποιεί ελέγχους πρόληψης διαπιστώνοντας αν εφαρμόζονται σωστά οι νόμοι της φορολογίας, προβαίνει σε επιτόπιους ελέγχους και εκτελεί τις εισαγγελικές αποφάσεις,
- Δ.Ο.Υ. Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες οι οποίες ελέγχουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα μέσω των ακαθάριστων εσόδων τους,
- Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ. Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων η οποία ελέγχει τα ακαθάριστα έσοδα τα οποία προέρχονται από την επιχειρηματική δραστηριότητα και ξεπερνούν το ποσό εκείνο το οποίο καθορίζεται από τον Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε
- Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων Μεγάλου Πλούτου το οποίο ελέγχει φορολογούμενους (φυσικά πρόσωπα) με μεγάλη περιουσία κινητή και ακίνητη, με υπέρογκες ετήσιες δαπάνες και διακίνηση χρηματικών ποσών στο εξωτερικό.
- Σ.Δ.Ο.Ε Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος με στόχο την πάταξη των οικονομικών εγκλημάτων
- Υπηρεσία Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος που είναι υπεύθυνη για τον εντοπισμό εγκλημάτων οικονομικού ενδιαφέροντος μέσω διαδικτύου.
- Οικονομικό Επιθεωρητές που ελέγχουν την ομαλή λειτουργία των τμημάτων του Υπουργείου Οικονομικών που ασχολούνται με την καταπολέμηση της διαφθοράς και της φοροδιαφυγής
- Ορκωτοί Ελεγκτές – Λογιστές

5.6 Επιλογή υποθέσεων για έλεγχο

Ο κάθε φορολογούμενος θα επιλεγθεί να ελέγχει από την Φορολογική διοίκηση όταν διαπιστωθεί ότι έχει προβεί σε κάποια παράβαση. Τα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή των φυσικών ή νομικών προσώπων που θα ελεγχθεί μπορεί να είναι:

- Παραβάσεις του Κώδικα και σημαντικά στοιχεία φοροδιαφυγής
- Μη υποβολή φορολογικών δηλώσεων εισοδήματος, δηλώσεων ΦΠΑ
- Ύπαρξη μεγάλων πιστωτικών υπολοίπων ΦΠΑ που δεν μπορεί να δικαιολογούνται από την δραστηριότητα της επιχείρησης
- Απώλεια βιβλίων ταμειακών μηχανών και φορολογικών μηχανισμών
- Τα καθαρά κέρδη δεν προσδιορίστηκαν με τις ισχύουσες διατάξεις
- Οι δηλώσεις ΦΠΑ δεν συμφωνούν με την φορολογία εισοδήματος
- Ο συντελεστής μεικτού και καθαρού κέρδους που προκύπτει από τις φορολογικές δηλώσεις είναι ιδιαίτερα χαμηλός
- Η υπαγωγή σε αναπτυξιακούς νόμους
- Η απαλλαγή ΦΠΑ βάσει συγκεκριμένων διατάξεων (1103551/8478/A0014/ΠΟΛ.1262/2.8.1993)
- Η ύπαρξη υπερβολικά μεγάλων ποσών που αναφέρονται σε ενδοκοινοτικές συναλλαγές κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της επιχείρησης

5.7 Εντολή Διενέργειας Ελέγχου

Ο ελεγκτής ο οποίος έχει αναλάβει την διενέργεια του ελέγχου οφείλει να κοινοποίηση γραπτά τον προγραμματισμένο έλεγχο προς τον φορολογούμενο με εντολή ελέγχου η οποία πρέπει να αναγράφει τα εξής :

1. Αριθμό και ημερομηνία της εντολής
2. Τα στοιχεία του ελεγκτή που θα πραγματοποιήσει τον έλεγχο
3. Τα στοιχεία του ατόμου που ελέγχεται (Ονοματεπώνυμο, Α.Φ.Μ., διεύθυνση κ.λπ.)
4. Την περίοδο για την οποία θα εκτελεστεί ο φορολογικός έλεγχος
5. Την διάρκεια του ελέγχου το είδος του ελέγχου πλήρης ή μερικός

Η ελληνική φορολογική νομοθεσία έχει προσθέσει τα τελευταία χρόνια στα εργαλεία της νέες εναλλακτικές μεθόδους ελέγχου οι οποίες χρησιμοποιούνται ευρέως σε παγκόσμια κλίμακα. Με τις μεθόδους αυτές οι φορολογικοί εκλεκτές συλλέγουν στοιχεία χρησιμοποιώντας τεχνολογικά μέσα και τα διασταυρώνει με αυτά που προκύπτουν από πιστωτικά ιδρύματα προσδιορίζοντας έτσι έμμεσα τα εισοδήματα του εκάστοτε φορολογούμενου.

Οι μέθοδοι αυτοί που θα αναλυθούν αποτελούν τις Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου οι οποίες σε συνδυασμό με τις άμεσες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό θα παρέχουν την δυνατότητα για πιο άμεσο και αξιόπιστο προσδιορισμό του εισοδήματος που πρέπει να φορολογηθεί και από τον οποίο θα προκύψουν σωστά αποτελέσματα άρα και έσοδα για το κράτος.

6. Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου

6.1 Στόχοι Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Οι στόχοι που θέτονται από την Φορολογική Διοίκηση κατά την χρήση των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου είναι :

- Να προσδιοριστεί η φορολογική υποχρέωση του κάθε φορολογούμενου ο οποίος με τις άμεσες τεχνικές βρίσκει παράθυρα και φοροδιαφεύγει
- Να εντοπιστούν εισοδήματα που αποκρύπτονται
- Να εκσυγχρονιστούν οι διαδικασίες ελεγκτικής που ακολουθούν οι αρμόδιες υπηρεσίες
- Να καλλιεργηθεί το αίσθημα της δικαιοσύνης και της ισότητας μεταξύ των φορολογούμενων
- Να επιτευχθεί η ολοκλήρωση του ελέγχου που θα βασίζεται σε αληθή στοιχεία
- Να επιτευχθεί η συμμόρφωση των φορολογούμενων στην εφαρμοσμένη ελληνική φορολογική νομοθεσία.

6.2 Πότε χρησιμοποιούνται οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Για να τεθεί σε εφαρμογή η χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου θα πρέπει σύμφωνα με τον Ο.Ο.Σ.Α. και το Ι.Ρ.Σ. ο ελεγκτής να διαπιστώσει τις πρώτες ενδείξεις οι οποίες κρούουν των κώδωνα της φοροδιαφυγής. Θα πρέπει με άλλα λόγια να παρατηρηθούν ενδεχομένως λογιστικά βιβλία ανεπαρκή ή ακόμα και ανύπαρκτα και σιγουρά να εμφανιστούν δαπάνες ή αγορές οι οποίες δεν συνάδουν με τα δηλωμένα έσοδα μιας εταιρείας ή εισοδήματα ενός φυσικού προσώπου.

Λόγοι εφαρμογής των Έμμεσων Τεχνικών υφίστανται όταν :

- Οι δαπάνες της υπό έλεγχο εταιρείας είναι πολλαπλάσιες των δηλωμένων εισοδημάτων και δεν είναι εφικτό να δικαιολογηθούν με νόμιμο τρόπο
- Τα λογιστικά βιβλία παρουσιάζουν ανεπαρκή στοιχεία και λογιστικές παρατυπίες
- Το μικτό ποσοστό κέρδους στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης εμφανίζει έντονες μεταβολές ανά έτος και δεν ακολουθεί την πορεία των ομοειδών σε αντικείμενο εταιρειών του κλάδου
- Η χρήση κατά κανόνα ταμειακών διαθεσίμων και όχι συναλλαγές μέσω τράπεζας
- Η μη τήρηση βιβλίων ή η τήρηση αυτών όχι με εγκεκριμένο τρόπο εκδίδοντας έτσι λανθασμένα ή ψευδή συμπεράσματα.
- Τέλος η αύξηση της καθαρής θέσης του κάθε φορολογούμενου δεν δύναται να δικαιολογηθεί από τα εισοδήματα που εμφανίζονται στην δήλωση του

6.3 Είδη Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Οι Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου που χρησιμοποιούνται ευρέως τα τελευταία χρόνια είναι οι ακόλουθες :

- Ανάλυση Πευστότητας (Source and application of Funds Method)
- Ανάλυση Καθαρής Θέσης (Net Worth Method)
- Ανάλυση του ύψους των τραπεζικών Καταθέσεων και αντίστοιχα των δαπανών με χρήση μετρητών (Bank Deposits and Cash Expenditure Method)

- Τεχνική της αρχής των αναλογιών(Mark Up Method)
- Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών (Unit and Volume Method)

Πίνακας 1 Διάκριση Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης	Περιγραφή της Μεθόδου	Ερμηνευτικές Εγκύκλιοι
α) Ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου,	«Η τεχνική προσδιορίζει τη φορολογητέα ύλη αναλύοντας τα έσοδα (φορολογητέα και μη), τις αγορές και δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές και οικογενειακές) και τις αυξήσεις και μειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων (επαγγελματικών, ατομικών και οικογενειακών) του φορολογούμενου φυσικού προσώπου».	ΠΟΛ.1050/2014 ΠΟΛ 1094/2014 ΠΟΛ 1259/2014
β) Καθαρής θέσης του φορολογούμενου,	«Η τεχνική αυτή αναδημιουργεί το οικονομικό ιστορικό του φορολογούμενου φυσικού προσώπου και προσδιορίζει τη φορολογητέα ύλη, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τα διαθέσιμα κεφάλαια προσωπικά, οικογενειακά, επαγγελματικά, τις διάφορες απαιτήσεις προσωπικές, οικογενειακές, επαγγελματικές (ενεργητικό), τις υποχρεώσεις προσωπικές, οικογενειακές ή επαγγελματικές (παθητικό), τις ατομικές, οικογενειακές και επαγγελματικές δαπάνες καθώς και εισοδήματα από λοιπές πηγές (ατομικά και οικογενειακά)».	ΠΟΛ.1050/2014 ΠΟΛ 1094/2014 ΠΟΛ 1259/2014
γ) Ύψους των	«Η τεχνική αυτή προσδιορίζει φορολογητέα ύλη	ΠΟΛ.1050/2014
τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.	παρακολουθώντας την κίνηση των διαθεσίμων κεφαλαίων του φορολογούμενου, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών, είτε με την κατάθεση αυτών σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς είτε με την ανάλωση τους σε διάφορες συναλλαγές με χρήση μετρητών. Αναλύει τις συνολικές καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς, τα διαθέσιμα, τις αγορές και δαπάνες σε μετρητά τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου και τα συγκρίνει με τα συνολικά δηλωθέντα έσοδα».	ΠΟΛ 1094/2014 ΠΟΛ 1259/2014
δ) Αρχή των αναλογιών	«Με την μέθοδο αυτή προσδιορίζονται τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη του ελεγχόμενου προσώπου βάσει αναλογιών και ιδίως, του περιθωρίου μικτού κέρδους».	A. 1008/2020 - E. 2016/2020
ε) Σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών	«Με την μέθοδο αυτή προσδιορίζονται τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα αξιοποιώντας τη σχέση της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών».	A.1008/2020 - E.2016/2020

6.3.1 Τεχνική Ανάλυσης Ρευστότητας

Η τεχνική αυτή έχει ως στόχο τον προσδιορισμό του εισοδήματος που φορολογείται και το επιτυγχάνει αναλύοντας τα έσοδα, τις δαπάνες και τις αγορές, τις μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία του φορολογούμενου που ελέγχει. Αν μετά από τον έλεγχο προκύψει ότι τα έξοδα είναι μεγαλύτερα από τα εισοδήματα τότε η διαφορά που προκύπτει αποτελεί μη δηλωμένη φορολογητέα ύλη.

Κατά το έλεγχο δημιουργούμε ένα ισοζύγιο δυο στηλών με τις πηγές των Κεφαλαίων και με τις Αναλώσεις Κεφαλαίων. Στις Πηγές Κεφαλαίων εισάγουμε όλα τα έσοδα που κατά την περίοδο που ελέγχουμε πραγματοποιήθηκαν με νόμιμες συναλλαγές. Στις Αναλώσεις Κεφαλαίων περιλαμβάνεται το σύνολο των δαπανών τα οποία πραγματοποιήθηκαν στην ίδια περίοδο.

Η διαφορά που προκύπτει μεταξύ των δύο αυτών στηλών αποτελεί και το μη δηλωθέν φορολογητέο εισόδημα το οποίο αν φορολογούμενος δεν μπορεί να δικαιολογήσει τότε οφείλει να πληρώσει φόρο για αυτό.

Στις Πηγές κεφαλαίων περιλαμβάνονται :

- Το υπόλοιπο του ταμείου ή τα μετρητά διαθέσιμα κατά την έναρξη της διαχειριστικής χρήσης
- Τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών, προσωπικών και επαγγελματικών που διατηρούνται σε Ελλάδα και εξωτερικό κατά την έναρξη της χρήσης
- Τα ακαθάριστα έσοδα από την ατομική ή επαγγελματική δραστηριότητα του ατόμου που ελέγχεται
- Οι αναλήψεις που πραγματοποιούνται από τις εταιρείες στις οποίες είναι δικαιούχος και ο φορολογούμενος που ελέγχεται (όχι από ατομικές επιχειρήσεις)
- Τα έσοδα από λοιπές πηγές εισοδήματος όπως για παράδειγμα ενοίκια από μισθώσεις ακινήτων, μισθωτές υπηρεσίες, γεωργικές δραστηριότητες, έσοδα από κινητές αξίες κ.α.
- Οι εισπράξεις από πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων
- Τα έσοδα από επιδοτήσεις, δωρεές και λοιπές αποζημιώσεις
- Τα δάνεια από τραπεζικά ιδρύματα

- Οι αυξήσεις των πληρωτέων λογαριασμών οι οποίοι περιλαμβάνουν υποχρεώσεις που αποτελούν οφειλές στο τέλος του ελεγχόμενου έτους
- Οι μειώσεις των εισπρακτέων λογαριασμών
- Οι αυξήσεις των προκαταβολών που εισπράχθηκαν ως έναντι για επόμενα έτη
- Οι λοιπές περιπτώσεις εσόδων

Στη στήλη των Αναλώσεων Κεφαλαίων περιλαμβάνονται :

- Τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών τόσο προσωπικών όσο και επαγγελματικών σε Ελλάδα και εξωτερικό κατά την λήξη της φορολογικής περιόδου
- Τα διαθέσιμα μετρητά και το υπόλοιπο του ταμείου κατά την λήξη της χρήσης
- Οι αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων
- Οι αγορές παγίων ή και οι βελτιώσεις των ήδη υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων
- Οι δαπάνες της επιχείρησης εκπιπτόμενες και μη από τα ακαθάριστα έσοδα
- Τα χρήματα που διατίθενται για αποπληρωμή δόσεων δανείου
- Τα ποσά για δωρεές ασφάλιστρα και αποζημιώσεις
- Τα ποσά για πληρωμή φόρων, τελών και προστίμων
- Οι εισφορές σε επιχειρηματικούς λογαριασμούς στους οποίους συμμετέχει ο φορολογούμενος
- Η παραχώρηση χρημάτων για συμμετοχή στο κεφάλαιο μιας επιχείρησης
- Οι προσωπικές δαπάνες και οι δαπάνες συντήρησης προσωπικών περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου
- Οι μειώσεις των πληρωτέων λογαριασμών και οι αυξήσεις των εισπρακτέων
- Οι χορηγήσεις δανείων
- Η μείωση των προκαταβολών που εισέπραξε έναντι εσόδων των επόμενων ετών
- Λοιπές αναλώσεις

Σχηματικά το ισοζύγιο για την εφαρμογή της τεχνικής ανάλυσης ρευστότητας αποτυπώνεται ως εξής

*Πίνακας 2 Πηγές και αναλώσεις κεφαλαίων/εσόδων
(Πηγή: ΑΑΔΕ)*

Πηγές κεφαλαίων Εσόδων	Φορολογικό Έτος	Αναλώσεις Κεφαλαίων Εσόδων	Φορολογικό Έτος
Κάθε μορφής έσοδα που έχουν εισπραχθεί στην διάρκεια της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου, των οποίων αποδεικνύεται η πραγματοποίηση και η νομιμότητα των συναλλαγών			
Σύνολο Κεφαλαίων / Εσόδων		Σύνολο Αναλώσεων Κεφαλαίων / Εσόδων	
Υπόλοιπο			
Σύνολο διαθέσιμων κεφαλαίων/εσόδων			
Διαθέσιμα έσοδα/κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν			
Υπόλοιπο			

Στην Τεχνική της ανάλυσης Ρευστότητας ο ελεγκτής αναλύει τις ταμειακές ροές με τη μέθοδο της σύγκρισης των εσόδων με τις αναλώσεις των κεφαλαίων για την περίοδο ελέγχου. Αναλύοντας τις μεταβολές στο ενεργητικό και το παθητικό και χρησιμοποιώντας τα μη εκπίπτομενα έσοδα και έξοδα εξάγονται συμπεράσματα για το ποια είναι τα πραγματικά εισοδήματα του φορολογούμενου.

Με άλλα λόγια αν οι αναλώσεις κεφαλαίου υπερτερούν έναντι των διαθέσιμων νόμιμων κεφαλαίων τότε υπάρχει ξεκάθαρα μη δηλωμένο εισόδημα. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο σε περιπτώσεις πλουτισμού δίχως αντίκρισμα, ενώ σύνθητες είναι και η περίπτωση πραγματοποίησης συναλλαγών πέραν των τραπεζικών

6.3.2 Τεχνική Ανάλυσης Καθαρής Θέσης

Αποτελεί μία Έμμεση Τεχνική Ελέγχου με απώτερο σκοπό τον εντοπισμό πιθανών ενδείξεων φοροδιαφυγής και τον ορθό καθορισμό του ύψους της φορολογίας που πρέπει να επιβληθεί και να πληρωθεί από τον εκάστοτε φορολογούμενο. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να αναλυθεί η καθαρή θέση του ελεγχόμενου φορολογούμενου τόσο στην αρχή όσο και στη λήξη της περιόδου που εξετάζεται για να εξαχθούν σωστά συμπεράσματα όσον αφορά την φορολογητέα ύλη.

Στην Τεχνική αυτή υποθέτουμε ότι όταν ο φορολογούμενος συσσωρεύει πλούτο σε ένα έτος είτε προβαίνει σε επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία, είτε τον δαπάνη σε διάφορα έξοδα. Για να εφαρμοστεί η Τεχνική της Καθαρής Θέσης δημιουργούμε έναν Πίνακα Ενεργητικού και Παθητικού για όλες τις ελεγχόμενες περιόδους με βάση φορολογικής περιόδου την αμέσως προηγούμενη από την πρώτη ελεγχόμενη.

Στην στήλη του Ενεργητικού περιλαμβάνονται:

- Ακίνητη Περιουσία
- Επαγγελματικός εξοπλισμός
- Προσωπικά αντικείμενα αξίας μεγαλύτερης των 5000€
- Κοσμήματα και τιμαλφή
- Απαιτήσεις απαιτητές έως το τέλος του ελεγχόμενου έτους
- Μηχανοκίνητος εξοπλισμός π.χ. σκάφη, αεροσκάφη κ.α.
- Διαθέσιμα μετρητά
- Καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς
- Μετοχές και λοιποί τίτλοι
- Απογραφή τέλους χρήσης
- Διάφοροι λογαριασμοί και περιουσιακά στοιχεία άνω των 5000€

Στην στήλη του Παθητικού περιλαμβάνονται όλες οι υποχρεώσεις του φορολογούμενου που ελέγχεται όπως :

- τα δάνεια που έχουν συνασθεί για επαγγελματικούς, οικογενειακούς και προσωπικούς σκοπούς

- τα γραμμάτια που έχουν εκδοθεί για τους ως άνω λόγους
- υποχρεώσεις που προκύπτουν από αγορές και δαπάνες
- Λοιπές υποχρεώσεις όπως οι αποσβέσεις των περιουσιακών στοιχείων

Η διαφορά που προκύπτει αν από το Ενεργητικό αφαιρέσουμε το Παθητικό μας δίνει την Καθαρή Θέση του φορολογούμενου που ελέγχεται για ένα συγκεκριμένο έτος. Από την Καθαρή Θέση λήξης του έτους αφαιρούμε την Καθαρή θέση έναρξης και προκύπτει ο ακόλουθος Πίνακας Καθαρής Θέσης.

*Πίνακας 3 Μέθοδος Καθαρής Θέσης
(Πηγή: Internal Revenue Manual, Formula for the Net Worth Method Part 4, Chapter 10, Section 4, (4.10.4.6.7.3))*

	<u>Ενεργητικό</u>
Μείον	Παθητικό
Ίσον	<u>Καθαρή Θέση στο τέλος του έτους</u>
Μείον	Καθαρή θέση προηγούμενου έτους (ή αρχής έτους)
Ίσον	<u>Αύξηση/μείωση καθαρής θέσης</u>
Πλέον	Μη εκπίπτομε έξοδα
Μείον	Μη φορολογητέα έσοδα
Ίσον	<u>Εισόδημα</u>
Μείον	Δηλωθέν Εισόδημα
Ίσον	<u>Μη Δηλωθέν Εισόδημα</u>

Σημειώνεται ότι οι αυξήσεις ή μειώσεις της καθαρής θέσης προσαρμόζονται ανάλογα με τις περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ πληρωμής όπως για παράδειγμα δωρεά, γονική παροχή, προίκα, κέρδη τυχερών παιχνιδιών κ.α. καθώς και από τις περιπτώσεις εκποίησης αυτών. το αποτέλεσμα που στο οποίο καταλήγουμε συγκρίνεται με τα ήδη δηλωμένα εισοδήματα και η διαφορά που προκύπτει αποτελεί την μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη η οποία εφόσον δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τον φορολογούμενο φορολογείται.

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται όταν :

- Ελέγχονται περισσότερα των δύο έτη
- Δεν έχουμε τήρηση βιβλίων και στοιχείων ή αυτά δεν επιδεικνύονται
- Παρατηρούνται πολλές και έντονες μεταβολές σε στοιχεία τόσο του Ενεργητικού όσο και του Παθητικού στην διάρκεια μιας διαχειριστικής χρήσης.

Η μέθοδος της Καθαρής Θέσης παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την Τεχνική της Ανάλυσης Ρευστότητας με μόνη διαφορά στο χρονικό διάστημα το οποίο επιλέγεται κάθε φορά να ελεγχθεί, που στην περίπτωση της Καθαρής Θέσης είναι πάντα μεγαλύτερο του ενός έτους και αυτό γιατί χρησιμοποιείται κυρίως για να ελέγξουμε φορολογούμενους για τους οποίους υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις φοροδιαφυγής διαστήματος μεγαλύτερο του ενός έτους.

Όμως το μεγάλο αυτό διάστημα που επιλέγεται για να εκλεχθεί καθιστά την μέθοδο αυτή ιδιαίτερα περίπλοκη και για τον λόγο αυτό δεν χρησιμοποιείται ευρέως από τις εκλεκτικές αρχές για την πάταξη της φοροδιαφυγής.

6.3.3 Τεχνική των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (Bank deposits and cash expenditures method)

Στην Τεχνική αυτή γίνεται ουσιαστικά μία προσπάθεια προσδιορισμού του εισοδήματος του ατόμου που ελέγχεται μέσω της παρακολούθησης των κεφαλαίων και του τρόπου με τον οποία αυτά διακινούνται.

Βασίζεται στην λογική ακολουθώ τον δρόμο του χρήματος παρακολουθώντας την κίνηση κεφαλαίων του ίδιου του φορολογούμενου ή των προστατευόμενων μελών του είτε καταθέτοντας αυτά σε τραπεζικούς λογαριασμούς είτε αναλώνοντας τα σε συναλλαγές με χρήση μετρητών.

Με άλλα λόγια ελέγχει τις καταθέσεις του ελεγχόμενου σε όλους τους τραπεζικούς λογαριασμούς στου οποίου είναι δικαιούχος ή συν δικαιούχος, καθώς και τις αγορές και δαπάνες στις οποίες καταλήγει και αφορούν είτε επαγγελματικές είτε οικογενειακές ανάγκες και τα συγκρίνει με το δηλωθέν εισόδημά του.

Ο τρόπος προσδιορισμού της μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης ακολουθεί τα εξής βήματα :

1. Προσδιορισμός των συνολικών καταθέσεων της περιόδου που ελέγχεται στις οποίες περιλαμβάνονται και οι έμμεσες καταθέσεις όπως για παράδειγμα κατάθεση σε λογαριασμό κάποιου ποσού για την εξόφληση δόσης δανείου.
2. Αφαίρεση χρηματικών ποσών που έχουν κατατεθεί και τα οποία αφορούν
 - Μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα
 - Χρηματικά ποσά δανείων
 - Μεταφορές που αποτελούν έμμεσες καταθέσεις
3. Στο ποσό που προκύπτει προσθέτουμε
 - Αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων
 - Αγορές περιουσιακών στοιχείων
 - Δαπάνες που αφορούν την επιχείρηση
 - Δαπάνες προσωπικές
 - Φόροι που έχουν καταβληθεί και πληρωμή οφειλών
 - Εισφορές και πρόστιμα
 - Λοιπές καταβολές

Το ποσό που απομένει στους τραπεζικούς λογαριασμούς μειώνεται από τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα τα οποία δεν κατατέθηκαν σε κάποιον λογαριασμό με την αύξηση του ποσού των προκαταβολών που αφορά έσοδα επόμενων ετών και με την μείωση εισπρακτέων λογαριασμών που αφορούν απαιτήσεις οι οποίες είναι απαιτητές στο τέλος του ελεγχόμενου έτους και αντίστροφα.

Το ποσό αυτό τέλος θα συγκριθεί με το ακαθάριστο εισόδημα του ελεγχόμενου όπως έχει δηλωθεί κατά την δήλωση. Αν από την σύγκριση αυτή η διαφορά έχει θετικό πρόσημο ελέγχεται ως εισόδημα που δεν έχει δηλωθεί και αν αυτό δεν δικαιολογείται τότε φορολογείται.

*Πίνακας 4 Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε μετρητά
(Πηγή: ΑΑΔΕ)*

	Συνολικές καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς
<u>Μείον</u>	Αφορολόγητα ποσά που κατατέθηκαν σε λογαριασμούς
<u>Πλέον</u>	Δαπάνες σε μετρητά
<u>Πλέον</u>	Αύξηση μετρητών εις χείρας
<u>Μείον</u>	Μη φορολογητέα έσοδα (εκτός τραπεζικών λογαριασμών)
<u>Μείον</u>	Αυξήσεις/Μειώσεις Προκαταβολών και εισπρακτέων λογ/σμών
	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ
<u>Μείον</u>	Δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα
<u>Μείον</u>	Δηλωθέντα εισοδήματα (εκτός κερδών από επιχ/κή δραστηριότητα)
	ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

6.3.4 Τεχνική της Αρχής των Αναλογιών

Με την Μέθοδο αυτή επιχειρείται ο προσδιορισμός των εσόδων που προκύπτουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα χρησιμοποιώντας ποσοστά που αφορούν κυρίως το περιθώριο μεικτού κέρδους καθώς και δείκτες που έχουν προκύψει από αρχές τις εκλεκτικής της υπό μελέτης επιχείρησης ή άλλων παρόμοιων εταιρειών. Η μέθοδος αυτή είναι πιο αποδοτική σε εταιρείες οι οποίες :

- Έχουν περιορισμένες δραστηριότητες
- Τα έσοδα τους προέρχονται κυρίως από την διάθεση των αποθεμάτων τους
- Το κόστος πωληθέντων δεν επηρεάζεται από πλήθος παραγόντων
- Έχουν θεωρημένη αποθήκη και τα αποθέματα που διατηρούνται σε αυτήν είναι υπό έλεγχο και εύκολα προσδιορίσιμα
- Τα εμπορεύματα τους έχουν όμοιο μικτό κέρδος
- Οι αγορές στις οποίες απευθύνονται τα εμπορεύματα που παράγουν είναι περιορισμένες και παρουσιάζουν ομοιομορφία στις τιμές που αυτά πωλούνται

- Οι αγορές που απευθύνονται ταξινομούνται σε ομάδες με ίδιο ή περίπου ίδιο ποσοστό στο περιθώριο κέρδους

Η διαδικασία της μεθόδου αυτής ακολουθεί τα εξής βήματα :

Αρχικά εξετάζονται τα λογιστικά στοιχεία της εταιρείας και αναλύονται τα οικονομικά μεγέθη της όπως για παράδειγμα οι πωλήσεις και το κόστος αυτών. Έπειτα προσδιορίζουμε τις αναλογίες οι οποίες εφαρμόζονται βάση του κόστους πωληθέντων με σκοπό τον προσδιορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων του ατόμου που ελέγχεται.

Με την μέθοδο αυτή μελετώνται διάφορα ποσοστά όπως το περιθώριο μικτού κέρδους και πωλήσεων, το μικτό περιθώριο κέρδους και κόστους, η αναλογία καθαρής τιμής πώλησης και τιμής κόστους οι οποίες θα μας οδηγήσουν στον προσδιορισμό των εισοδημάτων που πρέπει να φορολογηθούν.

Το σύνολο των πληροφοριών αντλούνται από την ίδια την εταιρεία ή των φορολογούμενο που ελέγχεται με αποτέλεσμα οι αναλογίες που προκύπτουν να βασίζονται σε πραγματικά στοιχεία. Όμως στην περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό αντλούνται στοιχεία από επιχειρήσεις του ίδιου με την ελεγχόμενη εταιρεία κλάδου, τα οποία προσαρμόζονται στην ελεγχόμενη επιχείρηση βάση του μεγέθους, τα εμπορεύματα που πραγματεύεται, την θέση που βρίσκεται ή ακόμα και την περίοδο που ελέγχεται.

6.3.5 Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

Στην μέθοδο αυτή προσδιορίζονται τα έσοδα που προκύπτουν από επιχειρηματική δραστηριότητα κάνοντας χρήση της σχέσης που υπάρχει μεταξύ της τιμής πώλησης προς τον αριθμό των μονάδων ή το συνολικό όγκο του Κύκλου Εργασιών.

Ουσιαστικά αξιοποιώντας τα στοιχεία κόστους τα οποία προέρχονται από τα λογιστικά βιβλία του φορολογούμενου προσδιορίζεται ο όγκος του Κύκλου Εργασιών λαμβάνοντας υπόψιν την παραγωγή και την ποσότητα της εισροής που απαιτείται για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ή υπηρεσίας.

Η μέθοδος αυτή είναι αποδοτική σε περιπτώσεις όπου :

- Ο έλεγχος έχει ο στόχο των προσδιορισμό των εισροών που χρησιμοποιούνται για μια μονάδα παραγωγής προϊόντος ή υπηρεσίας και η τιμή πώλησης του συγκεκριμένου αγαθού είναι γνωστή.
- Η εταιρεία η οποία ελέγχεται έχει προς διάθεση περιορισμένα είδη προϊόντων και υπηρεσιών με σταθερές τιμές πώλησης και παροχής στην διάρκεια μια φορολογικής περιόδου.

Αυτή η διαδικασία ελέγχου βασίζεται σε στοιχεία όπως οι αγορές Α υλών, οι τιμές πώλησης παραγόμενων προϊόντων, στοιχεία τα οποία μετατρέπει σε προϊόντα και καταλήγει σε συμπεράσματα που αφορούν τα ακαθάριστα έσοδα προ το ΦΠΑ τα οποία η εταιρεία οφείλει να παρουσιάσει. Αν τα ακαθάριστα έσοδα είναι μεγαλύτερα από αυτά που αποτυπώνονται στην φορολογική δήλωση της εταιρείας, τότε η διαφορά που προκύπτει δεν μπορεί να αιτιολογηθεί και φορολογείται.

6.4 Παράδειγμα Εφαρμογής Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

6.4.1 Εισαγωγή

Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε ένα παράδειγμα με δεδομένα προκειμένου να προσδιορίσουμε το εισόδημα ενός φυσικού προσώπου εφαρμόζοντας τις τρεις βασικές έμμεσες τεχνικές ελέγχου που εφαρμόζονται σήμερα και στην χώρα μας με σκοπό να αποδώσουμε αφενός πρακτικά το θεωρητικό μέρος των μεθόδων αυτών και αφετέρου να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή των μεθόδων αυτών.

6.4.2 Προσδιορισμός Εισοδήματος Βάσει των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Στο παράδειγμα μας θα χρησιμοποιήσουμε έναν φορολογούμενο για τον οποίο βάσει της δήλωσης του εισοδήματος του και τα στοιχεία στα οποία έχει πρόσβαση η Α.Α.Δ.Ε. προκύπτουν τα εξής δεδομένα :

- Ακαθάριστα έσοδα από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας 125.000€
- Έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων 12.000€
- Έσοδα από πώληση αυτοκινήτου 11.000€
- Έσοδα από πώληση τίτλων μετοχών 11.000€
- Συνεισφορά στο κεφάλαιο εταιρίας ύψους 14.000€
- Αγορά ακινήτου με αξία κτήσης 145.000€
- Οι δαπάνες διαβίωσης ανήλθαν στο ποσό των 15.000€
- Σύναψη δανείου για την αγορά του ακινήτου ύψους 100.000,00 την 01/03/2019 με τοκοχρεωλυτική δόση 1.000,00 ανά μήνα και επιτόκιο 3%. Κατά την διάρκεια του ελεγχόμενου έτους η δαπάνη για την τοκοχρεωλυτική απόσβεση του δανείου ήταν 10.000,00 (7.000,00 για κεφάλαιο και για τόκους 3.000,00).

Σύμφωνα με τα βιβλία της επιχείρησης :

- Οι δαπάνες της επιχείρησης είναι 50.000€
- Οι ασφαλιστικές εισφορές του ιδιοκτήτη είναι 8.500€
- Υπόλοιπο εισπρακτέων λογαριασμών είναι 10.000€ στις 31/12/2018

- Το 2019 εισπράχθηκαν απαιτήσεις 6.000€ και δημιουργήθηκαν νέες ύψους 3.000€. άρα το σύνολο των απαιτήσεων το 2019 ανήλθε σε 7.000€.

Σύμφωνα με τα τραπεζικά Εξτρέ

- Το υπόλοιπο των τραπεζικών λογαριασμών στις 31/12/2018 ήταν 250.000€ και στις 31/12/2019 ήταν 350.000€
- Τα ταμειακά διαθέσιμα ήταν 16.000€ στις 31/12/2018 και 7.000€ στις 31/12/2019

Με βάση την τεχνική ανάλυσης ρευστότητας

Χρησιμοποιώντας την μέθοδο της Τεχνικής Ανάλυσης Ρευστότητας του φορολογουμένου (Source and Application of Funds Method), διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας:

Πίνακας 5 Παράδειγμα εφαρμογής τεχνικής ανάλυσης ρευστότητας

ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ			
Ι.ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ / ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΣΗ 2019	ΙΙ.ΑΝΑΛΩΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ /ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΣΗ 2019
1. Υπόλοιπα χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στην έναρξη της ελεγχόμενης περιόδου (προσωπικοί, οικογενειακοί, επαγγελματικοί)	250.000 €	1.Υπόλοιπα χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στη λήξη της ελεγχόμενης περιόδου (προσωπικοί, οικογενειακοί, επαγγελματικοί)	350.000 €
2.ΜΕΤΡΗΤΑ ή Υπόλοιπο Ταμείου στην αρχή της ελεγχόμενης χρήσης	16.000 €	2. Μετρητά ή Υπόλοιπο ταμείου στο τέλος της ελεγχόμενης χρήσης	7.000 €

3.Αναλήψεις από επιχειρήσεις που συμμετέχει ο φορολογούμενος ή ο/η σύζυγος ή προστατευόμενα μέλη	0	3. Εισφορές σε επιχειρήσεις που συμμετέχει ο φορολογούμενος ή ο/η σύζυγος ή προστατευόμενα μέλη	0
4. Ακαθάριστα έσοδα από άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας	125.000 €	4. Συνεισφορά ποσών για συμμετοχή στο κεφάλαιο κάθε μορφής επιχειρήσεων	14.000 €
5. Έσοδα από λοιπές πηγές (εκμίσθωση ακινήτων)	12.000 €	5. Αγορές περιουσιακών στοιχείων	145.000 €
6.Εισπράξεις από λοιπά μη φορολογητέα έσοδα	0	6. Αγορές εμπορευμάτων, πρώτων και βοηθητικών υλών και λοιπών αγαθών	0
7.Έσοδα από πώληση περιουσιακών στοιχείων	11.000 €	7.Επαγγελματικές/επιχειρηματικές δαπάνες πάσης φύσεως	50.000 €
8.Εισπραχθέντα Δάνεια από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	100.000 €	8. Ποσά αποπληρωμής προσωπικών ή επαγγελματικών δανείων	7.000 €
9.Εισπραχθέντα έσοδα πάσης φύσεως φορολογούμενα ή μη	0	9. Ποσά για ασφάλιστρα, αποζημιώσεις, δωρεές και λοιπές δαπάνες	0
10. Αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών	0	10. Ποσά φόρων, τελών, εισφορών και προστίμων κάθε μορφής	8.500 €
11. Μειώσεις εισπρακτέων λογαριασμών	6.000 €	11.Ποσά για κάθε είδους Δαπάνες διαβίωσης (προσωπικές, οικογενειακές)	15.000 €
12.Επιστροφές φόρων	0	12.Μειώσεις πληρωτέων λογαριασμών	0
13.Προκαταβολές έναντι εσόδων επόμενου έτους	0	13.Αυξήσεις λογαριασμών εισπρακτέων	0
14.Λοιπές περιπτώσεις εσόδων	12.000 €	14.Χορήγηση δανείων σε τρίτους	0
		15.Προκαταβολές εσόδων που εισπράχθηκαν σε προηγούμενο έτος	0

		16.Λοιπές περιπτώσεις αναλώσεων	3.000 €
ΣΥΝΟΛΟ	532.000 €	ΣΥΝΟΛΟ	599.500 €

Μελετώντας τον πίνακα που δημιουργήσαμε με τα οικονομικά στοιχεία που αντλήσαμε από τη φορολογική δήλωση του ελεγχόμενου και από τα βιβλία και τις τραπεζικές καταθέσεις που διατηρούσε σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διαπιστώνουμε ότι το σύνολο των Πηγών από Κεφάλαια και Έσοδα (532.000€) είναι μικρότερο από τα διαθέσιμα κεφάλαια που αναλώθηκαν (599.500€), προκύπτοντας έτσι αρνητική διαφορά 67.500€ καθώς το σύνολο των πηγών δεν καλύπτει το σύνολο των αναλώσεων.

Η διαφορά αυτή θεωρείται από τους ελεγκτές η μη φορολογητέα ύλη η οποία δεν μπορεί να δικαιολογηθεί και φορολογείται.

Με βάση την τεχνική καθαρής θέσης

Για τον ελεγχόμενο φορολογούμενο που μελετήσαμε παραπάνω θα εφαρμόσουμε και την Τεχνική της Καθαρής Θέσης. Στη μέθοδο αυτή θα κατασκευάσουμε ένα πίνακα στο οποίο θα περιλαμβάνονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία, τα διαθέσιμα κεφάλαια (στήλη Ενεργητικού) καθώς και όλες οι υποχρεώσεις (στήλη Παθητικού) του φορολογούμενου.

Για τον πίνακα αυτόν εκτός από τα ήδη διαθέσιμα στοιχεία θα χρειαστούμε και επιπλέον οικονομικά στοιχεία όπως η αξία της κινητής και ακίνητης περιουσίας στο έτος βάσης 2018 και στο τέλος του ελεγχόμενου φορολογικού έτους 2019.

Το 2018 δεν είχε στη διάθεση του ακίνητη περιουσία αλλά είχε στην κατοχή του 3 αυτοκίνητα 14.000€ αξία κτήσης το καθένα. Τέλος δεν διαθέτει κοσμήματα και άλλα τιμαλφή αντικείμενα.

Πίνακας 6 Παράδειγμα εφαρμογής τεχνικής καθαρής θέσης

I.ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2018 έτος βάσης	31/12/2019 έτος ελέγχου
Ακίνητη περιουσία (αξία κτήσης)	0	145.000 €
Έπιπλα, Συσκευές, Λοιπός εξοπλισμός (επαγγελματικά)	0	0
Προσωπικά αντικείμενα μεγάλης αξίας (> 5.000,00)	0	0
Απαιτήσεις διάφορες (Εισπρακτέοι λογαριασμοί)	10.000	7.000 €
Κινητή περιουσία (αυτοκίνητα κ.λπ.)	42000	31000
Επενδυτικά στοιχεία – μτχ (αξία κτήσης)	11.000	0
Συμμετοχές σε επιχειρήσεις	0	14.000
Μετρητά εις χείρας	16.000	70.000 €
Υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών	250.000 €	350.000 €
Μετοχές, λοιποί τίτλοι	0	0
Σύνολο απογραφής τέλους χρήσης	0	0
Διάφοροι λογαριασμοί ή Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ Α	329000	55.400
II.ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Δάνεια προσωπικά	0	93.000 €
Δανεια επαγγελματικά	0	0
Γραμματεία	0	0
Υποχρεώσεις	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ Β	0	93.000 €
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ Α - Β	328.400 €	461.000 €
Καθαρή Περιουσία Προηγούμενου Έτους		328.400 €
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ		132.600 €

Δαπάνες Διαβίωσης		15.000 €
Λοιπές δαπάνες/αγορές (τόκοι, φόροι κ.λπ.)		3.000 €
Ζημιά από πώληση περιουσιακών στοιχείων		3.000 €
Αφορολόγητα έσοδα από διάφορες πηγές		0

Έσοδα φορολογητέα κατ' ειδικό τρόπο		0
Εισόδημα από αναπροσαρμογή καθαρής θέσης (γ)		153.600 €
Καθαρά Κέρδη από άσκηση επιχ/κής δραστηριότητας		66.500 €
Έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων		12.000 €
Σύνολο Κεφαλαίων από γνωστές πηγές (δ)		78.500 €
Διαφορά (δ)-(γ)		-75.100 €

Στην στήλη του Παθητικού στα Δάνεια προσθέσαμε το υπόλοιπο του δανείου που απομένει ως υποχρέωση στο τέλος του έτους, ενώ η Καθαρή θέση βλέπουμε ότι μεταβάλλεται προσθέτοντας σε αυτήν τη ζημία από την πώληση του αυτοκινήτου, τις δαπάνες διαβίωσης και τους τόκους που έχει καταβάλει ο φορολογούμενος για την αποπληρωμή του δανείου.

Το σύνολο της Καθαρής Θέσης που προκύπτει θεωρείται πλέον το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου και είναι αυτό που θα συγκριθεί με το δηλωμένο από τον ίδιο εισόδημα στην Δημόσια Αρχή. Η αρνητική διαφορά που προκύπτει (-75.100€) αποτελεί για τον ελεγκτή το μη δηλωμένο εισόδημα το οποίο και θα φορολογηθεί βάσει της νομοθεσίας.

Με βάση την τεχνική τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

Για τον ίδιο φορολογούμενο χρησιμοποιούμε τα οικονομικά στοιχεία που διαθέτουμε και χρησιμοποιώντας την Μέθοδο των Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε Μετρητά (Bank deposits and cash expenditures method) δημιουργούμε τον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 7 Παράδειγμα εφαρμογής τεχνικής τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

		31/12/2019
	Διαφορά Υπολοίπου Τραπεζικών Λογαριασμών	100.000 €
ΜΕΙΟΝ	Μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα	22.000 €
	Ποσά από εκταμίευση δανείων	100.000 €
	Συμψηφιστικές κινήσεις μεταξύ λογαριασμών	
	Συναλλαγές, μεταφορές και λοιπές πράξεις	
ΠΛΕΟΝ	Δαπάνες Επιχειρηματικές/επαγγελματικές	50.000 €
	Αγορές εμπορευμάτων, α' και β' πρώτων και βοηθητικών υλών	
	Αγορές περιουσιακών στοιχείων	145.000 €
	Προσωπικές/οικογενειακές δαπάνες	15.000 €
	Καταβληθέντες φόροι, εισφορές, πρόστιμα	8.500 €
	Αποπληρωμή/μείωση χρεών σε μετρητά	7.000 €
	Αύξηση/μείωση διαθέσιμων μετρητών	9.000 €
	Λοιπές καταβολές σε μετρητά	17.000 €
	Μείωση Λογαριασμών πληρωτέων	
	Υπόλοιπο Καθαρών Τραπεζικών Καταθέσεων	229.500 €
ΜΕΙΟΝ	Μη φορολογητέα έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς	
	Αύξηση προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επόμενου έτους	
	Μείωση εισπρακτέων λογαριασμών	3.000
ΠΛΕΟΝ	Μείωση προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επόμενου έτους	
	Αύξηση εισπρακτέων λογαριασμών	
	Υπόλοιπο Συνολικού Εισοδήματος (α)	226.500 €

	Ακαθάριστο εισόδημα από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	125.000 €
	Λοιπά εισοδήματα	12.000 €
	Συνολικό εισόδημα από γνωστές πηγές (β)	137.000 €
	Διαφορά (α) - (β)	89.500 €

Στον πίνακα αυτό ως διαφορά υπολοίπου των τραπεζικών λογαριασμών βάζουμε την διαφορά μεταξύ του υπολοίπου στο τέλος της ελεγχόμενης χρήσης από το υπόλοιπο στην αρχή της χρήσης. Στα μη υποκείμενα στη φορολογία έσοδα μπαίνουν το άθροισμα των ποσών πώλησης μετοχών και του ποσού πώλησης του αυτοκινήτου μέσα στη χρήση και στην αποπληρωμή/μείωση χρεών σε μετρητά έχουμε το ποσό που κατέβαλε ο φορολογούμενος για την πληρωμή του δανείου.

Στις λοιπές καταβολές σε μετρητά συμπληρώνεται το άθροισμα των τόκων που καταβλήθηκαν και τη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο.

Αν η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του Συνολικού Εισοδήματος και του Συνολικού Εισοδήματος από γνωστές πηγές είναι θετικό τότε το ποσό εαυτό θα ελεγχθεί ως μη δηλωμένο εισόδημα και θα φορολογηθεί.

Συγκριτικά αποτελέσματα κατά την εφαρμογή των τριών βασικών μεθόδων

Έχοντας τα οικονομικά στοιχεία για έναν φορολογούμενο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα εφαρμόσαμε τις τρεις βασικές μεθόδους Έμμεσου Ελέγχου για τον προσδιορισμό της μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης.

Και με τις τρεις τεχνικές προέκυψε αρνητική διαφορά που υποδεικνύει μη δηλωθέντα από τον φορολογούμενο εισοδήματα τα οποία και στην πορεία του ελέγχου θα φορολογηθούν με τους ισχύοντες φορολογικούς νόμους. Με τις δύο πρώτες τεχνικές η διαφορά που προέκυψε είναι λίγο πιο μικρή από την διαφορά μέσω της τεχνικής τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά και αυτό γιατί για να εφαρμοστεί ορθά η τεχνική αυτή θα πρέπει να γίνει σε βάθος η ανάλυση των τραπεζικών λογαριασμών κάτι που επιτυγχάνεται με άνοιγμα αυτών.

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1270/2013 η τεχνική αυτή μας δίνει ανεπαρκή, ελλιπή και μη ασφαλή στοιχεία αν δεν πραγματοποιηθεί άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών του ελεγχόμενα φορολογούμενου.

6.5 Επιλογή Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Οι έμμεσες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουμε το πραγματικό εισόδημα του κάθε φορολογούμενου θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν ο ελεγκτής έχει αποδείξεις ότι τα βιβλία που τηρούνται και η φορολογική δήλωση που έχει κατατεθεί δεν συνάδουν με το ακριβές εισόδημα του φορολογούμενου ή σε περίπτωση που ελεγκτής διαπιστώσει την πιθανότητα ύπαρξης αδήλωτου εισοδήματος.

Σε τέτοιου είδους συμπεράσματα μπορούμε να καταλήξουμε αν διαπιστώσουμε αύξηση των τραπεζικών καταθέσεων, αύξηση της καθαρής θέσης η οποία δεν συνάδει με το δηλωθέν εισόδημα, μεταβολές στα βιβλία οι οποίες δεν δικαιολογούνται από συγκεκριμένα στοιχεία, δεδομένα που αποτελούν λόγους χρήσης των Τεχνικών Ελέγχου.

Το τι παρατηρείται σε κάθε μία μεμονωμένη περίπτωση είναι αυτό που καθορίζει ποια θα είναι η τεχνική που θα χρησιμοποιηθεί, ενώ η επιλογή της σωστής θα μας δώσει και το επιθυμητό αποτέλεσμα. Τα δεδομένα είναι αυτά που θα καθορίσουν την επιλογή μας για παράδειγμα στα φυσικά πρόσωπα χρησιμοποιούνται μέθοδοι οι οποίες μελετούν και ελέγχουν την ύπαρξη πλούτου και των δαπανών και πως αυτές κατανεμήθηκαν.

Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να αναλυθεί η υπερβολική αύξηση των δαπανών σε σχέση με τα αντίστοιχα έσοδα, η χρήση μετρητών διαθεσίμων για την κάλυψη δανειακών και μη υποχρεώσεων, η πληρότητα των λογιστικών βιβλίων που τηρούνται σε μία εταιρεία, η σταθερότητα των στοιχείων του ισολογισμού, ενεργητικού και παθητικού και ο όγκος της παραγωγής.

7. Συμπεράσματα

Η οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια, η οποία επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας, καθιστά πρωταρχικό στόχο του κράτους την πάταξη της φοροδιαφυγής και την ισότιμη κατανομή φορολογικών βαρών στο κάθε φορολογούμενο και ως αποτέλεσμα αυτών την αύξηση των δημόσιων εσόδων που καταλήγουν στα ταμεία του.

Δυστυχώς η χώρα μας βρίσκεται σε πολύ αρνητική θέση σε σχέση με άλλα μέλη του ΟΟΣΑ όσον αφορά την φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, με ένα ποσοστό της τάξεως του 45 % των ελεύθερων επαγγελματιών να αποκρύπτει εισοδήματα και συνεπώς να μην φορολογείται. Χωρίς αμφιβολία είναι επιτακτική η ανάγκη πραγματοποίησης αποτελεσματικών φορολογικών ελέγχων που θα οδηγούν στην εξάλειψη της φοροδιαφυγής.

Η οικονομική κρίση που βίωσε η ελληνική οικονομία αφενός έφερε στην επιφάνεια όλα εκείνα τα προβλήματα και τα εμπόδια τα οποία που αποτελούσαν ανασταλτικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης όπως η γραφειοκρατία, η πολυνομία και φαινόμενα διαφθοράς και αδιαφάνειας στον δημόσιο τομέα και αφετέρου έδωσε το έναυσμα στην Φορολογική διοίκηση να προβεί σε ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις που ενίσχυσαν και οδήγησαν στην δημιουργία πολλών ηλεκτρονικών εφαρμογών ενισχύοντας την ψηφιακή διεκπεραίωση πολλών χρονοβόρων διαδικασιών.

Ο εκσυγχρονισμός των πληροφοριακών συστημάτων της Διοίκησης με την εφαρμογή της Τεχνικής Νοημοσύνης για την άντληση και επεξεργασία του τεράστιου όγκου πληροφοριών και δεδομένων που χρησιμοποιείται στη φορολογική διαδικασία ενίσχυσε επιπλέον την ψηφιακή εξέλιξη της ΑΑΔΕ.

Όμως πέρα από την ψηφιακή ανάπτυξη η αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού βασίζεται κατά κύριο λόγο στον ανθρώπινο παράγοντα, που με τις γνώσεις και τις εμπειρίες που τον διακατέχουν και χρησιμοποιώντας στο βέλτιστο βαθμό τα τεχνολογικά μέσα που διαθέτει θα οδηγήσει τον έλεγχο στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Κατά την διαδικασία ψηφιακής ανάπτυξης του φορολογικού μηχανισμού εντάχθηκαν στην διαδικασία ελέγχου νέες Τεχνικές Έμμεσου Ελέγχου οι οποίες σε συνεργασία με τις παλαιές μεθόδους επιτρέπουν στον ελεγκτή να προσδιορίσει το φορολογητέο εισόδημα βασιζόμενο σε πραγματικές δαπάνες, στην περιουσιακή

κατάσταση και στο πραγματικό εισόδημα του φορολογούμενου που ελέγχεται. Οι μέθοδοι αυτοί ενίσχυσαν επιπρόσθετα τον ψηφιακό μετασχηματισμό με την συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών χρησιμοποιώντας την υφιστάμενη τεχνολογία.

Οι Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου δίνουν την δυνατότητα προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης που αποκρύπτεται και που προέρχεται από τρίτες πηγές οι οποίες μέχρι τώρα δεν ελέγχονταν. Με την διαδικασία αυτή έχουμε αύξηση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων, αύξηση της συμμόρφωσης των φορολογούμενων στην ελληνική νομοθεσία, ενίσχυσή του εντοπισμού μη δηλωμένου εισοδήματος με άμεσα αποτελέσματα την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και την αύξηση των εσόδων των Δημόσιων Ταμείων.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αληφαντής Γ. (2016), «Ελεγκτική», Εκδόσεις Διπλογραφία Πάμισος
- Δαλιάνης Γ. & Νιφορόπουλος Κ.(2020), Οδηγός Φορολογικών Ελέγχων: Θεωρία και Πράξη, Εκδόσεις Κλειδάριθμος
- Θεοχαρόπουλου Γ.Α. (2002) Φορολογικό Δίκαιο Γενικό, Εκδόσεις Θεσσαλονίκη 2002
- Καζαντζής Χ, (2006) Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και προτύπων, Εκδόσεις Business Plus.
- Λιόλιος Α. (2014), Ο Έλεγχος των Φορολογικών Υποθέσεων, Εκδόσεις ΑΡΙΩΝ ΟΕ
- Λουμιώτης Β. (2015), «Εφαρμοσμένη Ελεγκτική των Επιχειρήσεων», Εκδόσεις ΙΕΣΟΕΑ
- Μέντης Σπ.Γ, Μουζάκης Α., Πέττας Ν. (2021) Έμμεσες Τεχνικές Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη
- Νασόπουλος Α. Α. (2016), Το ζήτημα της φορ αποφυγής και της φοροδιαφυγής, www.taxheaven.gr
- Νεγκάκης Χρ. Και Ταχυνάκης Π. (2017) Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική
- Ντάσιου Σ., Πέτσα Β. και Ζελενίτσας Μ. (2016), Τεχνικές Ελέγχου Με Την Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης
- Σέλλας Στ, Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση
- Τάτσος Ν. (2012), Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, Εκδόσεις Κριτική
- Τάτσος Ν., (2018), Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Εκδόσεις Παπαζήση

Ξένη Βιβλιογραφία

- Ernst & Young (2016) Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Οργανισμός Έρευνας & Ανάλυσης (Διανέοσις)
- Eurobank Research (2023) Εκτιμήσεις του μεγέθους της παραοικονομίας στην Ελλάδα και προτάσεις πολιτικής
- IMF (2013), Greece selected Issues (country report No.13/155) page.23
- IMF (2015) Base Erosion Profit Shifting and Developing Countries, Working Paper WP//15/118 page.5 με σχετική αναφορά σε Heckemeyer , Jost and Michael Overesch (2013) Multinational Profit Response to Tax Differentials: Effect Size and Shifting Channels , Centre for European Economic Research Discussion Paper No. 13-045
- Litina A. , Palivos T. (2015) Corruption and Tax Evasion: Reflections on Greek Tragedy, Bank of Greece Working Paper 193, page3
- Mayr B. (2017), “Indirect Methods in Assessing Illegal Origin of Income and Assets”, Journal of Accounting and Management, vol.07, no. 02, p.p. 27-40.
- Mylonas P. (2016) Increasing Cashless transactions shrink the shadow economy and support activity Greece, Marci View, National Bank of Greece , page.1
- OECD (2015) Revenue Statistics – Greece
- Retting P.C. (2014), “Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income”, Journal of Tax Practice & Procedure, February-March 2014, p.p.19-24.

Άλλες Πηγές

- ΓΓΔΕ (2016), Επιχειρησιακό σχέδιο ΓΓΔΕ 2016, σελ. 19. Αποτελέσματα κατόπιν της εξέτασης τέτοιων περιπτώσεων δεν είναι ακόμη διαθέσιμα
- Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικών Ελεγκτών, Εθνική Αρχή Διαφάνειας, Γενική Διεύθυνση Ακεραιότητας, Έκδοση Ιανουάριος 2021
- Ντάσιου, Σ. και Ζοργιαννού, Ε. (2014), Τεχνικές Ελέγχου με τη Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης, Αθήνα, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων.

- ΠΟΛ. 1034/2016, Τροποποίηση των Διατάξεων της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1159/2011 (ΦΕΚ 1657/Β')
- Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (2016), «Υποδείγματα Εκθέσεων Ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων», Εκδόσεις ΣΟΕΛ.